Է· ՏԱՐԻ 2052 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 8 ՏԲԷ 1383—Հ· Տ· 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—Ն· Տ· 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ· 15 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան ... 160
» » Վեցամսեայ ... 80
» » Եռամսեայ ... 40
Գաւառաց » Տարեկան ... 200
» » Վեցամսեայ ... 100
Օտար երկիրներ ... Տարեկան ... 56
» » Վեցամսեայ ... 28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՔԹ· ՔՈԽ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ

Փարիզի բժիշկներէն Տքթ· Ֆիլօ այս օրերս ի Պերլին տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Տքթ· Քոխի հետ, զոր առաջուց կը ճանչէր· Իւր դեղէն երկու սրուակ ուզեց Փարիզ տանելու համար· Տքթ· Քոխ պատասխանեց· «Հիմակ ես ալ երկու սրուակէ աւելի չունիմ, եւ զանոնք առ Պ· Փասթէօռ պիտի ղրկեմ· Պարտականութիւն կը համարիմ զայս հանդէպ ֆրանսացի գիտնականին, որոյ վրայ կը սքանչանամ իբրեւ վարպետի մը վրայ»· Ֆրանսացի բժիշկն հարցուց թէ իւր գիւտն ամբողջովին պիտի ծանօթացնէ՞ աշխարհի· Տքթ· Քոխ պատասխանեց թէ իւր գիւտին ամբողջ պատմութիւնը պիտի հրատարակէ Պերլինի բժշկական պաշտօնաթերթին մէջ, բայց այժմէն չի կրնար ըսել թէ մէ՞կ տարիէն թէ մէկ ու կէս տարիէն պիտի հրատարակէ·

Տքթ· Ֆիլօ հետեւեալ հարցումներն եւս առաջարկեց·

—Ձեր գիւտ կրնա՞յ ծառայել բորոտութիւնն (lèpre) և ձիերու խլնոտութիւն կոչուած համաճարակ և տարափոխիկ հիւանդութիւնը (morve) դարմանելու·

—Կարծեմ· Մինչեւ իսկ գրած եմ որ բորոտ մը ղրկեն ինձ, կ'ուզեմ փորձեր ընել անոր վրայ, և յաջողելու յոյս ունիմ·

—Ուրիշ վարակիչ հիւանդութի՞ւնք·

—Վարակիչ հիւանդութեանց ոմանց համար վստահ եմ թէ իմ դեղովս կրնան բուժիլ, ուրիշներուն համար՝ ո՛չ·

—Ձեր նոր մեթոտ միկրոբաբանութեան ծանօ՞թ սկզբանց վրայ հիմնեալ է, թէ ոչ նոր է բացարձակապէս·

—Բացարձակապէս նոր է·

ՍՊԱՆԻԱ

Նոյմ· 20ին Վալենցիոյ մայր-եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական պաշտօն մատուցուեցաւ հնտախտի դադարման համար, որ իննն ամիսէ հետէ բազմաթիւ զոհեր պատճառած էր նահանգին մէջ· Բսան օրեր անցած են յորմէ հետէ հնտախտի վերջին դէպքը պատահեցաւ նահանգին մէջ· Վալենցիոյ և միւս նահանգաց մէջ ցայնվայր 5,477 մարդիկ հնտախտէ բռնուած և 2,840ը մեռած են·

Ի Մատրիտ հանրային առողջութիւնն յոյժ անգոհացուցիչ վիճակի մէջ է· զի մեռելոց համեմատութիւնը սովորականին կրկինէն աւելի է· Հոկտեմբերին մէջ ի Մատրիտ 1,209 ծնունդք արձանագրուած են և 2,057 մահեր· Ծնունդք 25 առ 100 նուազ են և մահք 25 առ 100 աւելի են քան անցեալ տարի նոյն ամսուն· Մեռելոց 1,157ն 13 տարեկանէն պակաս էին, որովհետեւ ի Մատրիտ մանկանց մէջ մահեր միշտ յաճախադէպ են·

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱ

Ֆինլանտիոյ մեծ-դքսութեան վայելած ինքնօրէն գրութիւնն համասլաւեանց աչքին փուշ եղած է· Կարգ մը ռուս լրագիրք չեն դադրիր պահանջելէ այն մեծ-դքսութեան բացառիկ պայմաններուն ջնջումն և երկրին յամենայնի ձուլումն և միացումն ռուսական Տէրութեան հետ· Ըստ այսմ, ռուս կառավարութիւնն զբաղեալ է այս պահուս սա փոփոխումները մուծանելու ի Ֆինլանտիա· — Ֆիննական բանակը պիտի միացուի ռուսական բանակին հետ· Ֆինլանտիոյ օրթոտոքս կղերին վերաբերեալ ամեն եկեղեցական գործեր Փեթերսպուրկի Ս· Սինոդին մէջ պիտի վճռուին· Ֆինլանտիոյ վարժարանաց մէջ ռուս լեզուի ուսումը պարտաւորիչ պիտի լինի, եւ Ռուսիոյ պատմութիւնն և աշխարհագրութիւնը ռուս լեզուաւ աւանդուին·

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Թէեւ ըստ սովորութեան ռուս կառավարութիւնը կը հերքէ, բայց իրազեկ աղբիւրներէ կը հաստատուի թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարութիւնը կը պատրաստուի նոր փոխառութիւն մը հանել, որ կը կարծուի թէ պիտի գործածուի «Արեւելեան» փոխառութեանց տոկոսները գեղչելու, և յայնժամ Ռուսիոյ դրամական շրջաբերութիւնն ոսկւոյ պիտի վերածի, մինչ այժմ արծաթի հաշուով թղթադրամ է· Նախարար Պ· Վիշնեկրածքի այժմ կը գրագի «Թուանշանները կարգադրել» ելմտական նոր յաջողութիւն մ'ընելու նպատակաւ, բայց իրազեկ անձինք կը հաստատեն թէ Ռուսիոյ գանձարանին և մաքսատան ներկայ տարւոյ հասոյթք նուազ են անցեալ տարւոյ հասոյթներէն·

ՓԱՐԻԶ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՈՍԿՒՈՅ

Եօթնասուն և հինգ միլիոն ֆրանքի ոսկին զոր Անգլիոյ Պանքան փոխառու Ֆրանսայի Պանքայէն՝ մետաղ էր լոկ և ոչ դրամ· Օրուան գնով, այն է՝ մէկ նոր քաշը կամ քիլօն 3,437 ֆր·ի հաշուով, Ֆրանսայի Պանքան ընտիր ոսկւոյ ձողեր տուաւ Անգլիոյ Պանքային· Եւ որպէս զի ամեն ձեւակերպ մնայ, Ֆրանսայի Պանքան ամուր պայմանագրութիւն մը կնքեց, որուն համեմատ Անգլիոյ Պանքային կողմէ լիազօր պաշտօնատար մը պիտի ներկայանար և Ֆրանսայի Պանքային բակին մէջ պիտի ընդունէր ոսկին, ընկալագիր տալով յանուն Անգլիոյ Պանքային և Անգլիոյ գանձարանի առաջին լորտին (Պ· Սմիթի) ստորագրութեամբ գանձատոմս մը, երեք ամիսէն վճարելի, 3 % տարեկան տոկոսով· Ըստ այսմ, Նոյմ· 13ին Անգլիոյ Պանքային լիազօր պատուիրակը ներկայացաւ, իրեն հետ բերելով սայլեր որոց մէջ սնտուկներ կային և սնտուկներուն յատակն ալ փայտի ողողուքով ծածկուած էր· Սայլերը շարուեցան բակին մէջ· Պատուիրակն յայտարարեց թէ որոշեալ գումարին մէկ երրորդը նոյն օրը պիտի տանի, այն է՝ 25 միլիոն ֆր·ի ոսկի· Ֆրանսայի Պանքային սպասաւորները գացին Պանքային գետնափորներէն բերին թանկագին ձողերն, որք երկու տեսակ են, ոմանք վեց քիլօ, ոմանք 12 քիլօ ծանրութեամբ· Ֆրանսական Պանքային բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը համրեց ձողերն, որք ապա շարուեցան սնտուկներուն մէջ· Ամեն մէկուն մէջ 7 կամ 14 հատ ձողեր դրուեցան, ծանրութեան համեմատ· Սնտուկ մը լեցուելուն պէս կը կղպուէր, և կը կնքուէր Անգլիոյ Պանքային կնքով, յետոյ սայլին մէջ կը զետեղուէր·

Ամբողջ գործողութիւնն երկու ժամէն աւարտեցաւ· Իննը սնտուկներու մէջ, 7,274 քիլոյի ծանրութեամբ ոսկի բեռցուեցին· Սայլերն եւս գոցուեցան· Անգլիոյ Պանքային պատուիրակը 25 միլիոն ֆր·ի ընկալագիր տուաւ, եւ Ֆրանսայի Պանքային գլխաւոր արկղակալին յանձնեց նոյն արժէքով անգլիական գանձատոմս մը· Սայլերն յայնժամ ճամբայ հանուեցան դէպ ի Հիւսիսային երկաթուղւոյ կայարանն, ուր շոգեկառքի մէջ շարուեցան, որ գիշերը ճամբայ ելաւ· Առաւօտեան դէմ թանկագին բեռը Պոլօնյը հասաւ, անտի անգլ· եղերքը բանող շոգենաւուն մէջ զետեղուեցաւ· Հետեւեալ օրը Ֆրանսայի Պանքային անօրէնը Լոնտոնէ հեռագիր կ'առնուր թէ ոսկին հասած է Անգլիոյ Պանքային· Նոյմ· 14ին նոյն եղանակաւ 25 միլիոն ոսկի եւս առնուեցաւ, և Մնացեալ 25 միլիոնը՝ Նոյմ· 18ին· Այս ամեն ոսկւոյ ձողեր այժմ կը պահուին Անգլիոյ Պանքային գետնափոր գանձարանին մէջ, և հաւանօրէն նոյնութեամբ պիտի վերադարձուին Ֆրանսայի Պանքային· Իւր տրամադրութեան ներքեւ ունենալով այս ոսկին, Անգլիոյ Պանքան կարող կը լինի մինչեւ 75 միլիոն ֆր·ի արժողութեամբ նոր պանքտոմս հանելու· զի Անգլիոյ Պանքան այնչափ պանքտոմս միայն կրնայ հանել որչափ ոսկի մետաղ ունի իւր գանձարանին մէջ·

Եթէ Անգլիոյ Պանքան փոխանակ ոսկւոյ ձողի անգլ· ոսկերլին վճարել ուզէ, սոսկ ոսկւոյ գնով պիտի ընդունուի Ֆրանսայի Պանքային կողմէ·

ՄՈՆԹԻՈՆ

Նոյմ· 20ին ի Փարիզ տեղի ունեցաւ ֆրանսական Ակադեմիոյ տարեկան նիստն, յորում բաշխուեցան Մոնթիոնի մրցանակներն առաքինութեան գործերու և գրական բարոյագանցից երկերու համար· Այս տարի Պ· Լէօն Սէ արտասանեց սովորական բանախօսութիւնը Մոնթիոնի և իւր մրցանակաւորաց վրայ· Ֆրանսայի այն մեծ բարերարն, որ դարուց ի դարս պիտի յիշուի իբրեւ մարդկութեան մեծագոյն բարերարներէն մին, թէեւ իւր մրցանակներ «ֆրանսացի ազգաններուն» միայն յատուկ լինին, բարեգործութեան համար առատաձեռն, բայց իւր անձնական ծախուց մէջ յոյժ խնայասէր էր· Երբ 1789ի դէպքերուն վրայ շատ մը արքայականք Ֆրանսայէն դուրս ելան, Մոնթիոն առատաձեռնօրէն կը նպաստէր ֆրանսացի գաղթականներուն ի Լոնտոն· Նափոլէոն Պոնափարթի հիւպատոսական պետութեան օրով Մոնթիոն լսեց տիկնոջ մը գանգատն, որոյ ինչքը գրաւուած լինելով ի Ֆրանսա, կ'ըսէր թէ Ֆրանսա վերադառնալու համար հինգ ոսկի չունենալուն պատճառաւ չէ կրնար իւր իրաւունքը պաշտպանել· Յաջորդ օրն անստորագիր նամակաւ մը հինգ ոսկի ստացաւ· Անմիջապէս Փարիզ գնաց, իւր մեծագին ստացուածոց տիրացաւ, և Անգլիա վերադարձաւ՝ վերջնապէս ի Ֆրանսա հաստատուելէն առաջ իւր գործերը կարգի դնելու· Մոնթիոն տեսաւ տիկինն և հարցուց· «Փարիզ գացիր և ձեր գործն յաջողցուցիր էք· բայց արդեօք հետամուտ եղա՞ք իմանալու թէ ո՛վ ղրկած էր ձեզ հինգ անգլ· ոսկին որով կրցաք Փարիզ երթալ· — «Անկեղծապէս ըսեմ որ հետամուտ չեղայ իմանալու· անշուշտ անկեղծ բարեկամի մը նուէրն էր, և եթէ գաղտնիքն իմանալ փորձէի, գուցէ սրտնեղութիւն պատճառէի»· —«Բայց քանի որ ձեր ստացուածքը ձեռք բերիք, պէտք է աշխատիք իմանալ նուիրատուին անունը»·— «Կ'օգնէ՞ք ինձ որ գտնեմ զինք»·— «Հեռուն երթալու պէտք չունիք»·— «Ուրեմն, դո՞ւք ղրկեցիք հինգ ոսկին,» հարցուց տիկինը զարմացմամբ և շնորհակալութեամբ·— «Այո՛, և կը խնդրեմ որ իմ հինգ ոսկիս ետ տաք»·— Եւ առաւ, զի անով ուրիշ բարիքներ ալ կրնար ընել·

Ի ՌՈՒՍԻԱ

Մաղկի համաճարակ մը կը տիրէ Փեթերսպուրկի մէջ, և ռուսական մայրաքաղաքին բնակչաց ամեն դասեր յուզման մէջ են· Հազարաւոր հարուստներ և աղքատներ ամեն օր կը պաշարեն կառավարական պատուաստիչներն, որք ամենայն փութաջանութեամբ հանդերձ չեն բաւեր այնչափ խնդրանաց· Պատուաստն,— ո՛չ Տքթ· Քոխի պատուաստն, այլ ծննդեան ծաղկի պատուաստը, մեր հին բարեկամն, Արեւելքի ընթերցողաց վաղեմի բարեկամն,—անբաւական կուգայ· Փեթերսպուրկի կառավարիչ զօրավար Կրոսէր ամեն տեսակ առողջապահական հրամանագրեր կը հանէ, և պատուաստումը պարտաւորիչ կը հռչակուի ամեն վարժարանաց և հանրային հաստատութեանց մէջ· Տօքթորք կ'ըսեն թէ տիրող համաճարակը կարծուածին չափ ահռելի չէ, բայց իշխանութիւնք պատեհ առիթէն օգուտ կը քաղեն Փեթերսպուրկի ժողովուրդն մաքրութեան և առողջապահութեան պարտաւորելու համար· Թէեւ մեծ մայրաքաղաք բայց ըստ մեծի մասին փտառողջ գրութեան մէջ կը գտնուի Փեթերսպուրկ· Աշնան ողողմունք աւելի սաստկացուցին այս ընդհանուր փտառողջ վիճակ· Դիտուած է որ հնտախտ և այլ տարափոխիկ համաճարակներ մեծ ողողումներէ ետքը կը ծագին· Ռուս կառավարութիւնը կը խորհի արմատական միջոցներ ձեռք առնել՝ մայրաքաղաքին պարբերական ողողմանց առաջքն առնելու համար·

· · ·

Ռուսիոյ ճանապարհաց և հաղորդակցութեանց նախարարին տարւոյս ամսուան մէջ կատարած ընդհանուր պտոյտին արդիւնքն եղաւ կարեւոր բարեփոխմանց իրագործումը Նեւա և Վոլկա գետերու ջրանցներուն վրայ, որք զԲալթիկ Կասպից ծովուն հետ կը միացնեն· Այս բարեփոխմանց յատկացուած 12½ միլիոն րուպլի ծախք· Ընէկա լճին հարաւակողմը Վիթեկրա գետին ջրանցն աւարտեցաւ անցեալ շաբթուն, և կատարուած հանդէսին առթիւ, Զարն արտօնեց՝ ըստ սովորութեան՝ ուխտատեղւոյ մը սահմանումն, ուր մշտապէս ժամ պիտի վառի ի յիշատակ Մեծին Պետրոսի և արդի կայսեր, որոց մին սկսած և միւսն ի գլուխ հանած և բարւոքած է այս գետային կարեւոր ջրանց·

· · ·

Խորասանի պարսիկ կուսակալը զօրավար մը ղրկեց ողջունելու Անդրկասպեան նահանգին ռուս կուսակալը՝ Քրաֆոթքին զօրավարը· Պուխարա, որ գրեթէ ռուսական նահանգ մը դարձած է, նոյն բանը կ'ընէ· Ռուս կառավարութիւնն այնպէս բրած է որ ի Կեդր· Ասիա ռուս կուսակալ մը ընդունելուն պէս Խորասանի պարսիկ կուսակալը պէտք է բարձրաստիճան մէկը ղրկէ նորա պաշտօնը շնորհաւորելու·

—Նովոյէ Վրէմիա կ'իմանայ թէ տեղւոյն անգլ· դեր-հիւպատոսն իւր մեծաւորին՝ ընդհանուր հիւպատոսին կողմէ դատապարտուած է երկամսեայ առտնին բանտարկութեան և թոշակէ զրկման, անգլիացի տղմոր մը անարգելուն համար·

—Զարեւիչ իրեն հետ կը տանի Ս· Անդրէասի ռուսական առաջնակարգ պատուանշանը՝ Ճափոնի կայսեր նուիրելու յանուն Ռուսիոյ կայսեր· Ճափոնէն Զարեւիչը Վլատիվոսթոքի ճամբով Սիպերիա պիտի երթայ, և անտի Փեթերսպուրկ պիտի դառնայ·

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷ

Արեւելքի խմբագրականի մը առթիւ.— Թրքատակներ Պոլսի առաջնակարգ վարժանոց մը·— Արտասանական վարժութիւնք Լոնտոնի դպրոցաց և Քօլէճներու մէջ·

—

Արեւելքի 2035 թուի «Կարդալու ճաշակն և արուեստն» խորագրով խմբագրականն յուսամ կարդացուեցաւ շատերէ· Առանց սերտիւ խորագրիս կապուելու, կը փափաքիմ նոյն ուղղութեամբ քանի մը խօսք ընել այս անգամ, քանի որ առիթը կը ներկայէ մեզ վերոյիշեալ յօդուածն·

Ճշմարիտ է դժբախտաբար թէ մեր Թուրքիոյ վարժարանաց մէջ արտասանութեան և ճարտարախօսութեան կարեւորութիւն չտրուիր, և կամ աւելի մեղմելով ըսենք պէտք եղածին չափ կարեւորութիւն չտրուիր, պարագայ մը որ բնականաբար վարժարանի մը ծրագրի թերութիւնը կը պարզէ· Շատ մը ճիգերէ և մասնաւոր ջանքերէ յետոյ ամավերջի հանդէսներու մէջ հանդիսականաց ներկայացնել արտասանական կտորներէ իսկ դատելով կարելի է կարծել (առանց կեղծաւորութեան անշուշտ) ըսել թէ մեր սաներ արտասանական վարժութեան և կրթութեան մէջ շատ ետ մնացած են, ոչ այնչափ իրենց անհոգութենէն թերեւս քան որչափ վարժարանաց տեսչութեանց անտարբերութենէն· Սխալուած ենք համոզեալ այս եզրակացութեան երբ կը տեսնենք թէ դասատուաց ջանիւք եւ քլիտ կնճռոտ նախադասութիւնք կը լուծուին և «իշու կամուրջ» կոչուածն տափարակ ճամբու մը չափ դժարութիւն չներկայէր· Նպատակէս բացարձակապէս հեռի է դպչիլ այս կամ այն կրթական հաստատութեան, բայց հաւաստելու համար թէ ինձ բոլորովին անծանօթ խնդրի մը վրայ չէ որ կը խօսիմ՝ ներուի ինձ դպրոցական փորձառութենէս քանի մը յիշատակութիւններ ընել աստանօր, պէտք եղած երախտագիտական զգացումը տածելով միանգամայն միենոյն կրթարանի, որուն վրայ պիտի մասնաւորեմ խօսքս·

Կ· Պոլսի առաջնակարգ վարժարանի մը մէջ աշակերտելու բաղդն եմ ունեցած· Այդ վարժարանի ծրագրի համեմատ ամեն շաբաթ երեկոյ կէս օրէ վերջն արտասանական վարժութեանց սահմանուած էր· Որոշեալ ժամուն ամբողջ ուսանողք կը հաւաքուէինք սրահին մէջ և բեմին վրայ իրարու ետեւէ կ'ելլէին ատենաբանք, կամ արտասանողք՝ եթէ կ'ուզէք· Ամբողջ աշակերտաց առջեւ ելլելէ առաջ ճարտասանութեան դասատուն սովորաբար պէտք եղած ուղղութիւնն կուտար աշակերտին, որով և քիչ շատ արտասանական յաջող արտադրութիւններ սպասել իրաւացի էր· Ուրիշներուն պատուոյն դպչելու փափաք չունիմ, բայց կարծեմ իմ պատուոյս ինձմէ աւելի ոչ ոք կրնայ նախանձախնդիր ըլլալ· Աւասիկ սակայն խոստովանութիւնս, զոր կ'ընեմ միայն որոշապէս բացատրելու համար, ամչնալով հանդերձ, թէեւ կարծեմ նոյն ատեն թէ դպրոցին տեսչութեան եւս կարեւոր մաս մը կ'իյնայ այս ամօթէն· Այս ըսածներս անձնական ըլլալով մէկտեղ կը հաւատամ թէ սոքա շատերու փորձառութեան կրկնութիւնքն են· Ըսի թէ իւրաքանչիւր աշակերտ իւր կարգին բան մը գոց ընելու և բարձրագոյն կարգի ուսանողն ալ իր գրածը գոց ընելու էր· Տարին հազիւ երեք անգամ միայն կարգս կուգար, և այդ կարգս գալուն բան մը գոց ընելով նշանակեալ օրը զայն արտասանելու էի երկու հարիւրի մօտ աշակերտաց և մի քանի դասատուաց առջեւ· Ինձ համար ճըգնաժամ մ'էր այդ, և առիթը փախցունել՝ ուրախանալու (անմտաբար թէեւ) առիթ կուտար ինձ· Կանգնիլ այդ բազմութեան առջեւ և առանց դողդղա-

---

—)։ 86 ։(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Եւ անմիջապէս, խորհրդաւոր կերպարանք մը առնելով, շարունակեց·

—Միեւնոյն բանն զգացի, որ այսպէս սիրտս բաբախեցուց, երբ նա զիս գրկեց·

—Որո՞ւն խօսքը կ'ընէք·

—Անո՛ր·

—Անոր, որո՞ւն·

—Ատրիէնին, պատասխանեց Օտօռ դաստիարակուհւոյն ականջին·

Զարմացած, խռոված, տիկին Տիւռան զննող նայուածք մը նետեց աղջկան վրայ·

—Ո՞վ է այդ Ատրիէնը, հարցուց·

—Երիտասարդ մը·

—Ա՛հ, երիտասա՛րդ մըն է·

—Այո·

—Հո՞ս գրկեց զձեզ·

—Ոչ·

—Հապա ո՞ւր·

—Ի Բօրտըլիէօ·

—Տուն մը, ուր պարտէզ մը կայ, որ հօրս կը վերաբերի·

—Հասկցայ, ըսաւ դաստիարակուհին ժպտելով, Պ· Ատրիէն ձեր հօրը բարեկամներէն մին է·

—Ոչ, պատասխանեց Օտօռ գլուխը ցնցելով· երբ Բարիզէն դարձաւ, շատ բարկացաւ · · · Օ՛հ, այնպէս բարկութի՜ւն մը ցուցուց որ · · · եւ Ատրիէնը վռնտեց·

—Ըսել է Պ· Ատրիէն ձեր հօրը բացակայութեան ատեն եկաւ ի Բօրտըլիէօ·

—Այո·

—Ինչո՞ւ եկաւ հոն·

—Զիս տեսնելու եւ ինձ հետ խօսելու համար·

—Առաջ արդէն քանի մը անգամ տեսա՞ծ էիք զինքը·

—Երբեք տեսած չէի զայն·

—Բայց անիկա կը ճանչնա՞ր զձեզ·

—Զիս գիտեր· իմ երգելս լսեր էր·

—Եւ սկսաւ ցած ձայնով երգել առաջին բառերն այս տաղին·

«Օր մը Տէրն ըսաւ Վարդին»·

Ապա շարունակեց,

—Զիս տեսնելու համար պատին վրայ ելած էր· այն ատեն պարտէզին դուռն իրեն բացի·

—Բայց հարկաւ մինակ չէիք ի Բօրտըլիէօ·

—Ֆրանչէսքային հետ էի·

—Ֆրանչէսքա՞·

—Այո, բարի Ֆրանչէսքան, մեր սպասուհին· շատ կը սիրէ զիս, բարի Ֆրանչէսքան, միայն թէ չխօսիր, համր է·

—Մայրերնիդ ձեր հետ չէ՞ր Բօրտըլիէօի մէջ·

—Ոչ· Տեսէք ինչ կայ, մայրս · · ·

Ցանկարծ լռեց· Միտքը եկաւ որ իր հօր ըրած գլխաւոր պատուէրներէն մէկն էր չյայտնել դաստիարակուհւոյն թէ առանց իր մօրն ապրած էր յԻտալիա, ի Զուիցերիա, յետոյ ի Բօրտըլիէօ·

—Է՞, մայրերնի՞դ, հարցուց տիկին Տիւռան·

—Բարիզ էր·

—Ձեր հօրը հե՞տ·

—Այո·

—Ուրեմն դուռը բացի՞ք այդ երիտասարդին զոր Ատրիէն կը կոչէք, անծանօթի մը·

—Գէ՞շ ըրի·

—Այո, սիրելի աղջիկս, գէշ էք ըրեր· այսօր չեմ ըսեր ձեզ ինչու համար գէշ էր այդ ըրածնիդ· վերջը պիտի բացատրեմ և այն ատեն պիտի հասկնաք· Վերջապէս, ի՞նչ ըսաւ ձեզ այդ երիտասարդը·

Օտօռի աչքերն արցունքով թրջեցան, ինչ որ յայտնեց թէ անզգայ չէր մնացած իր դաստիարակուհւոյն առաջին կշտամբանքին·

—Շատ բաներ, պատասխանեց քիչ մը վարանոտ ձայնով մը· ըսաւ թէ գեղեցիկ էի, թէ սքանչելի կերպով կ'երգէի· ըսաւ թէ կը սիրէր զիս·

Տիկին Տիւռան զայրոյթէն սարսռաց·

—Եւ գրկեց զձեզ, ըսաւ, խորապէս տխրած·

—Ո՛հ, առաջին օրը չգրկեց զիս·

—Ըսել է շա՛տ անգամներ եկաւ ի Բօրտըլիէօ·

—Այո, շատ անգամներ·

—Բայց, այդ միջոցին, ինչ կ'ընէր Ֆրանչէսքան, ձեր համր սպասուհին, գոչեց դաստիարակուհին·

—Ո՛հ, Ֆրանչէսքան գոհ չէր· մինչեւ ետքը կը մրմռար· պարտէզին մէջ, տան մէջ քայլ առ քայլ մեզ կը հետեւէր· մեր բոլոր ըսածներուն մտիկ կ'ընէր·

Տիկին Տիւռան գոհունակութեան հառաչ մը արձակեց·

—Մնացեալը կը գուշակեմ, ըսաւ, երբ ձեր ծնողքը դարձան Բարիզէն, Ատրիէնն յանկարծ ձեր քովը գտած են և վռնտած են այդ անծանօթ մարդն, որ յանդգնած էր մինչեւ ձեզ մօտենալ·

Օտօռ գլուխը ծռեց·

—Այսպէս, շարունակեց դաստիարակուհին, երբ Ատրիէն գրկեց զձեզ, ասիկա տհաճութիւն չպատճառե՞ց ձեզ·

—Ոչ, հաճոյք զգացի·

Այնչափ համարձակ որչափ միամիտ այս պատասխանէն վերջը՝ բաւական երկայն լռութիւն մը տիրեց·

Դաստիարակուհին մանկամարդ աղջկան վրայ սեւեռած էր իր ջինջ, խորին, թափանցող նայուածքն, որպէս թէ անոր աչքերուն մէջ ուզէր կարդալ ինչ որ կ'անցնէր անոր հոգւոյն մէջ·

—Օ՛ն, ըսաւ ինքնիրեն, այդ ժպիրհ երիտասարդին խօսքերը չեն պղծած իր ամբծութիւնն, իր հոգւոյն մաքրութիւնն·

Ցետոյ Օտօռն իր կուրծքին վրայ սեղմելով, անոր ճակտին վրայ համբոյր մը դրաւ·

Սակայն, աղջկան դիմագծերուն մէկ շարժումէն, գուշակեց որ ամեն բան ըսած չէր իրեն· Արդ, այդ աղջիկն որ իրեն յանձնուած էր, որ իրեն պիտի վերաբերէր, պէտք չէր որ բան մը ծածկէր իրմէ· Այդ անակնկալ յայտնութիւնը զոր Օտօռ իրեն ըրած էր, ուսումնասիրութեան չնախագրուած նիւթ մը մատակարարած էր իրեն· իր բարոյական կարողութեանց առաջին և լուրջ քննութիւն մըն էր զոր աղջիկն անցուցած էր·

—Սիրելիս, ըսաւ քաղցր ու գորովալից ձայնով մը, քանի մը հարցում ալ պիտի ուղղեմ ձեզ, եւ պիտի պատասխանէք ինձ, այնպէս չէ՞, համարձակութեամբ ինչպէս քիչ մը առաջ·

—Այո· պատասխանեց Օտօռ·

—Հայրերնիդ Ատրիէնը վռնտելէն վերջը նորէն տեսա՞ք զայն·

—Այո, մէկ անգամ մը·

—Նորէն Բօրտըլիէօի՞ մէջ·

—Այո·

—Հայրերնուդ կամ մայրերնուդ իմացուցի՞ք ասիկա·

—Ոչ·

—Ինչո՞ւ·

—Չհամարձակեցայ·

—Ա՛հ, կը տեսնէք, սիրելիս, կը տեսնէք · · · կը զգաք որ գէշ էք ըրեր·

Օտօռ եղնիկի մը պէս կարմրեցաւ·

—Վերջապէս, ըսաւ դաստիարակուհին, անգամ մը տեսաք զինքը, այդ տեսակցութեան մէջ ի՞նչ ըրիք·

—Պարտէզին պատին վրայ էր անիկա · · ·

—Առջի անգամուա՞ն պէս·

—Այո· Ցած ձայնով զիս կանչեց և նամակ մը նետեց ինձ·

—Քովերնի՞դ է այդ նամակը·

—Ոչ, կարդալէս վերջը կտոր կտոր ըրի·

—Կը յիշէ՞ք թէ ինչ կ'ըսէր այդ նամակին մէջ·

—Այո·

—Ըսէք տեսնեմ·

—Կ'ըսէր թէ Ատրիէն զիս չէր մոռցած, թէ միշտ պիտի սիրէր զիս, պատասխանեց Օտօռ ցած ձայնով·

—Այդչա՞փ·

—Կ'ըսէր թէ հետեւեալ օրը, ժամը տասն եւ մէկին, անպատճառ պէտք էր որ գտնուէի պարտէզին դրան առջեւ, թէ Ատրիէն ալ հոն պիտի ըլլար, եւ թէ բան մը ունէր ինձ ըսելու · · ·

—Թշուառակա՛ն, վա՛տ, մրմռաց դաստիարակուհին · · ·

Ցետոյ բարձր ձայնով,

—Ուրիշ ի՞նչ կ'ըսէր·

—Ալ ուրիշ բան մը չեմ յիշեր·

—Եւ հետեւեալ օրը, ժամը տասնեւմէկին, ձեր հօրն ու մօրն հսկողութիւնը խաբելով, առանց աղմուկ հանելու, տունէն դուրս ելաք և պարտէզին դուռը գացիք, այնպէս չէ՞·

—Ոչ, պատասխանեց Օտօռ, չկրցայ·

—Ա՛հ · · · ինչո՞ւ·

—Որովհետեւ այն գիշերն իսկ, միեւնոյն ժամուն, Բօրտըլիէօէն մեկնեցանք Բարիզ գալու համար·

(Շարունակելի)

լու ու կմկմալու բան մ'ըսել իմ կարողութենէս վեր էր բոլորովին․ Համեցնել ուզածս այդ չէ սակայն, չգիտեմ թէ այդ ոչ ոքի փոյթն է․ Զորս տարի մնացի այդ առաջնակարգ վարժարանի մէջ․ Ընթացքն ալ աւարտեցի, վկայականն ալ առի, և սակայն ճշմարտութիւն խօսած ըլլալու համար պէտք է ըսեմ որ այդ արտասահմանական վարժութիւնք մազի չափ օգտակարութիւն չունեցան ինձ համար․ Կը սիրեմ հաւատալ թէ այս աննախանձելի դիրք ամենուն չէր վիճակած․ կը նախանձիմ այդպիսեաց՝ զիրենք բաղդաւոր անուանելով․ Պատրաստ եմ խոստովանիլ թէ ես անփոյթ գտնուած եմ, և նոյն ատեն սակայն փաստ եմ թէ մեծարգոյ ուսուցիչներս ալ աւելի եւս անփոյթ էին կատարել իրենց պարտքը յայտնել․ Զեմ վարանիր յայտնել թէ անձնական հետաքրքրութիւն կամ հաւատարմութիւն կոչուածն մեծ դեր կը կատարէ այսպիսի պարագայի տակ և թէ անձիւր ուսանող մեծ խնամք տանելու է մշակել ուժան և արուեստի այդ ամենակարեւոր ճիւղն՝ համոզուելով թէ չնորհքով կարդալ և խօսիլն ալ չնորհքով գրելէ նուազ պանծալի կարողութիւն մը չէ․ Պէտք է սակայն չմոռնալ թէ վարժարանաց իշխանութիւնք պարտին մասնաւոր խնամք տանիլ արտասանական կրթութիւններ պարտաւորիչ և հրապուրիչ ընելու համար․ Յայտնի է թէ այս երկրորդ կէտը մեծ կարեւորութիւն ունի ուսանողաց մէկ ստուար մասին համար որք կարեւորէն աւելի դիւրինը ընտրելու փորձութիւնն ունին․ Անցնինք այժմ Լոնտոնի վարժարանաց․

— —

Այս տեղ միջնակարգ վարժարանք և յաճախ Թագային վարժարանք իսկ ունին արտասանութեան մասնաւոր դասեր, տեսական թէ գործնական․ Ճարտասանութեան համար եւս կազմուած են դասեր ու կարգեր նման աշխարհագրութեան կամ թուաբանութեան դասերու․ Բաց աստի վարժարանք ունին իրենց վիճաբանութեան ակումբներն․

Քանիցս պատեհութիւն ունեցած եմ ներկայ գտնուիլ համալսարանականաց վիճաբանութեանց․ և մարդ վիճաբանութեանց վրայ գաղափար մ'առնլու համար պէտք է լսել անոնց արուեստի բացատրութիւններն և ճարտար դարձուածքներն․ Այս կարգի վիճաբանութիւնք անդուգապէս օգտակար են անշուշտ վիճաբանութեան մասնակցողաց, բայց չեմ կարծեր որ նուազ օգտակար ըլլան ունկնդրաց համար․

Զեմ գիտեր ինչո՞ւ, մեծ դժուարութիւն մը ունիմ այսօր հին յիշատակներ և անոնց բաղդատութիւններ մտքես հեռի պահել․ չեմ կրնար յաջողիլ սակայն, ուստի տեղի տալով նորէն մէջ կը բերեմ Պոլսի կազմակերպութիւններն․ Կաճառի մը խօսքը լսեցինք ժամանակին․ ո՞ւր մնաց այդ․

Կաճառին անդամոց անուններն իսկ հրատարակուեցան ատենին կարծեմ, և ես պահ մը այնպէս կարծեցի թէ Արեւելի հետեւեալ թուին մէջ ալ կաճառին նոյին մէկ նկարագրութիւնը պիտի կարդայինք․ Թերեւս այս բոլերս իսկ կաճառի կազմակերպութեամբը պարապողներ կան․ Ներելի՞ է ուրեմն փոքրիկ դիտողութիւն մ'ընել․ Կաճառի անդամոց անուանց ցուցակին մէջ կը սպասէի գտնել Հայ ազգի պատուաբեր գիտնական մը Բրոֆ․ Ցախըրռս Ճէճիզեանի անունն․ ինչո՞ւ համար արդեօք դուրս ձգուած էր յարգոյ Բրոֆէսորին նման հանճարեղ Հայու մը անունն որ կրնար պատիւ բերել ո՛ և է գիտական և գրական կազմակերպութեան․ Այս ալ անցողաբար անշուշտ, եթէ տեղեկութիւններս ուղիղ են․

— —

Մօտ օրերս կը յուսամ ներկայ գտնուիլ Բրիտանիոյ Փիլիսոփայական ընկերութեան վիճաբանութեան մէկ քանի նստերու և այն ատեն թերեւս առիթ ունենամ մօտէն տեսնել հռչակաւոր խօսողներն և վիճաբանողք․ Բնական է անշուշտ երեւակայել թէ խորհրդարանի անդամք և եկեղեցեաց քարոզիչք լաւ խօսողներու մէջ առաջնակարգ դիրք մը կը բռնեն․ Շիտակ է․ Բարլամէնդն ունի իր ճարտասան անդամներն, այլ ունի նաեւ երկու խօսք քով քովի բերելու անկարող անդամներ․ ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

Լոնտոն, 18 Նոյմ․

ԱՍՏՂ ԲԵԹՂԷՀԷՄԻ

Ա․

Սէյֆէտտին Ճէմարտաբէան

Քրիստոնէական իրաւունք վարդապետութեանց հեթանոսական մտացածին գաղափարներու վրայ գեռ եւս ըստ արժանւոյն չը պատուաստուելէ յառաջ եկած մոլորութեամբ մը, միենոյն արար չութեան միենոյն օրինաց ենթակայ միակ տիեզերքը երկու ուրոյն՝ բնական և գերբնական տիրապետութեանց վերածելու և որով իրաց երեւոյթներն մեծաւ պատրանօք մեկնելով, արդի մեթոտին ձախող տեսութեանը ենթարկուելու փորձութիւնը նշաւակելու փորձ մը է․ կը չարունակուի վաճառիլ ի գրավաճառս ի նոյն գին 5 ղրշ․

[Նոյնութեամբ] 4—5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն․ Խրիմեան Սրբազան՝ իւր հետքն ունենալով Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին՝ երէկ Բ․ դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին հետ․

Ն․ Սրբազնութիւն, որ մտադիր է ուխտի համար Երուսաղէմ ուղեւորիլ, Մեծ-Եպարքոսէն արտօնութիւն խնդրեց․

Նոյն պահուն Ն․ Բարձրութեան մօտ կը գտնուէին նաեւ Վսեմ․ Մաքսուտ Սիմոն պէյ և Վսեմ․ Աբիկ էֆ․ Ունճեան․

Ամեն․ Խրիմեան Սրբազան մէկ քանի օրէն Երուսաղէմ պիտի ուղեւորի․

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սարուխան գաւառին (Մանիսա) կառավարիչ անուանեցաւ Քեամիլ պէյ, նախորդ նախարար ոստիկանութեան․

Սէրեզ գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Ճավիտ փաշա, կառավարիչ Սարուխանի․

Կրթական նախարարութեան հաշուակալ անուանեցաւ նոյն նախարարութեան հաշուակալութեան տնօրէն Շիւքրի պէյ, որուն այս առթիւ Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ․

Նոյն նախարարութեան հաշուակալութեան տնօրէն անուանեցաւ Սուլթանիյէ վարժարանին արկղակալ Ապտուլլահ էֆէնտի, որուն այս առթիւ Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ․

Պրուսայի Էսկիշէհր գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Խայրի էֆէնտի, տնօրէն նախկին Միւլքիյէ վարժարանին Սէրեզի․

Նոյն նահանգին Կէմէյիկ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սալիհ պէյ, գայմագամ Միխալըճի․

Նոյն նահանգին Միխալըճ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Խալիլ պէյ, գայմագամ Կէմէյիկի․

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բժշկական վարժարանի մորթի հիւանդութեանց ուսուցիչ գերմանացի Տքթ․ ֆոն Տիւրինկի և Մատրիտի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Նավէր պէյի․

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայսերական զօրաբանակի Ա․ գնդին Ա․ վաշտին բժիշկ գեր-գնդապետ Ճիվանի պէյի և չոգենաւային Բաքէ ընկերութեան Ռ-Բ-Ն չոգենաւին առաջին նաւապետ Պ․ Լիւսիէն կայրի․

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կարնոյ ոստիկան-զինուորաց գնդին Գ․ վաշտին հազարապետ Ահմէտ Շիւքրի պէյի․

— —

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ

Բարձր․ Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին, Դատական նախարար Վսեմ․ Րիզա փաշա և Քաղաքապետ Րըտվան պէյ երէկ առաւօտ յաջորդաբար կայս․ պալատ գնացին և Վեհ․ Սուլթանի հրամաններն ստանալով իրենց պաշտօնատեղիները դարձան․

— —

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր․ Քեամիլ փաշա երէկ առաւօտ ի Բերա անգլիական դեսպանատունը գնաց և տեսակցեցաւ դեսպան Սըր Ո․ Հուայթի հետ․

— —

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն և Քաղաքական Ժողովն այսօր համագումար նիստ կընեն լսելու համար Բ․ Դրան կողմէ ղրկուած եպարքոսական պաշտօնագիրն, որ կը վերաբերի եկեղեցական առանձնաշնորհմանց․

— —

ԻԶՄԻՐԻ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ քննեց և վաւերացուց պայմանագրի ծրագիր մը՝ որուն համեմատ, ինչպէս որ Վեհ․ Սուլթանը փափագ յայտնած էր, Պ․ Կաանէ յանձն կ'առնու ընկերութիւն մը կազմել, յանուն կայս․ կառավարութեան գնելու և շահագործելու համար Իզմիրի քարափունքը․ Նախարարաց Խորհրդոյ տեղեկագիրը նոյն երեկոյին իսկ կայս․ պալատ ղրկուեցաւ և կայս․ Իրատէին ելլելուն կըսպասուի․

— —

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳԻՐՔ

Թուրք լրագիրները մէկ քանին ժամանակէ մը ի վեր միմեանց լուրերը կը հերքէին և այս առթիւ յօդուածներ եւս կը գրէին իրարու դէմ․ Արդ, Տպագրական Տեսչութեան մէկ պաշտօնական ազդը նկատելով որ այդ հրատարակութիւնք օրինական սահմանն անցած են և միմեանց դէմ յարձակմունք կ'ըլլան, պարագայ մը որուն համար կարելի չէ բնաւ թոյլտուութիւն ընել, կ'ազդարարէ թէ յետ այսորիկ պէտք է բոլորովին զգուշանալ այդ կարգի հրատարակութիւններէ․

— —

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՑ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Մէ-ըէ-ՀԷԲ կ'իմանայ թէ խռովարարաց խումբի անդամներէն Վարդ․ Պատրիկօֆի համար, որուն դատը մէկ քանի օրէն պիտի տեսնուի Եղեռնադատ ատենին առջեւ, երկու ռուսիացի փաստաբաններ կարգուած են․

. .

Փաստաբան Թընկըր Սիմոն էֆէնտի, փոխանորդ Մելքոնի և Աբրահամի, որք երեքշաբթի օրն Եղեռնադատ ատենին կողմէ հինգական տարւան բերդարգելութեան դատապարտուած էին, վճռաբեկ ատենին դիմած է այդ վճռոյն համար․

— —

Պ․ ԿԱԱՆԷ

Պոլսոյ քարափանց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ․ Կաանէ երէկ առաւօտ կայս․ պալատ գնաց և շնորհակալութիւն յայտնեց ատն գտնուած պահուն Վեհ․ Սուլթանի կողմէ իրեն նկատմամբ եղած մեծարանաց համար․ Պ․ Կաանէ սեննեկապետաց միջոցաւ արժանացաւ Ն․ Վեհափառութեան մեծարանաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով երէկ իրիկուն Փարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով․

— —

ԿԱՅՍ․ ԶԲՕՍԱՆԱՒ

Վեհ․ Սուլթանի գործածութեան յատուկ զբօսանաւի մը շինութիւնն յանձնարարուած է ի Լոնտոն․ Այդ զբօսանաւ, որուն շինութեան ձեռնարկուած է արդէն, կարելի եղած ամեն ճոխութիւն ու շքեղութիւն պիտի ունենայ․ Խցիկներն եպենոսի ու կաղինի փայտէ պիտի ըլլան․ Շինութեան ծախք հաշուած է 30,300 անգլ․ ոսկի․ Նաւապետ Ահմէտ պէյի պաշտօն յանձնուած է Լոնտոն երթալով, կայս․ զբօսանաւին շինութեան հսկել և ստանալ զայն յետ աւարտման․

— —

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Լ․ Հէբէօ հերքելէ յետոյ այն զրոյց, իբր թէ վէճ ծագած ըլլայ Մուտանիա-Պրուսա-Բէլեայի գծին արտօնութիւնը խնդրող ձեռնարկուին՝ Պ․ Նակէլմաքէրսի՝ և Գասպայի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ, այս գծերուն միջեւ միացման գծի մը հաստատման առաջարկին առթիւ, կը ծանուցանէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ քննելով Պ․ Նակէլմաքէրսի վերջնական պայմանագիրը, նպաստաւոր տեղեկագիր մը մատուցած է ի կայս․ պալատ․ Անկից զատ, Վեհ․ Սուլթանին կողմէ յայտնուած փափաքանաց համաձայն, Պ․ Կաանէ յանձն առած է Կ․ Պոլսոյ քարափանց շինութեան համար իւր կազմելիք դրամատեարց խումբը մասնակից ընել նաեւ Մուտանիա-Պրուսա-Բէօյիւքճէյիւ երկաթուղւոյ շինութեան, առ որ սերտօրէն հաւաներ է Պ․ Նաքէլմաքէրս․

— —

ՕՏԱՐ ԱՅՑԵԼՈՒՔ Ի Կ․ ՊՈԼԻՍ

Բարիզու ամերիկեան դեսպան Պ․ Ուիթլէյ Ռէյտ իւր կնոջ հետ մայրաքաղաքս եկաւ չորեքշաբթի օրը․ Պ․ և տիկին Ուիթլէյ Օթէլ Ռուայեալ իջեւանած են․

— Նոյն օր ընտանեօք մայրաքաղաքս հասաւ նաեւ Յունաստանի արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ․ Տրակումիս որ այցելեց Պոլսոյ նշանաւոր վայրերն, ընկերակցութեամբ հելլենական ընդհ․ հիւպատոսին․ Պ․ Տրակումիս երէկ իրիկուն Վիէննա ուղեւորեցաւ, ուր իւր եղբայրը դեսպանի պաշտօն կը վարէ․

— —

ՄԱՀ Պ․ ՊՐԻՒՍԻ

Օսմ․ կայս․ Պանքայի Լոնտոնի վարչութեան նախագահ Պ․ Պրիւս յանկարծամահ եղեր է․

— —

ԹՐԱՄՈՒԷՅ Ք'ԱԴԸ-ՊՈԼԻՍ

Յայտնի է թէ Պ․ Թուքաս արտօնութիւն խնդրած է կայս․ կառավարութենէն՝ թրամուէյի գիծ մը հաստատել յԱդրիանուպոլիս, երկաթուղւոյ կայարարէն մինչեւ քաղաքին ներսերը․ Այդ գիծ պիտի շինուի Տըքօվիլի դրութեամբ, 70 հարիւրորդամետր լայնութիւն պիտի ունենայ եւ քաղաքին բազմամարդ թաղերէն պիտի անցնի․ Այս մենաշնորհի վերաբերեալ պայմանագրի ծրագիրը Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն Բ․ Դուռն յղուած է, Նախարարաց Խորհրդոյն մատուցանելու համար․

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 12ին Համսի մէջ հնտախտի որ և է դէպք չէ պատահած․ Նոյն օրն Համսի մէջ 8 հոգի հնտախտէ բռնուեր և առաջուան բռնուածներէն ալ 15 մահեր պատահեր են․

Ատանայի քաղաքին մէջ եւս Նոյեմբեր 13ին 2 հոգի հնտախտէ բռնուելով, ասոնցմէ մին և առաջուան բռնուածներէն ալ մէկ հոգի մեռեր են․ Նոյեմբեր 14ին եւս հնտախտի որ և է մահ չէ պատահած, սակայն երկու հոգի բռնուած են․ Ատանայի շրջակայից մէջ հնտախտի դէպք պատահած չէ․

Հալէպէն եկած հեռագիր մը եւս կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 14ին եւս Հալէպ քաղաքին մէջ հնտախտի դէպք չէ պատահած․ Նոյեմբեր 11ին Այնթապի մէջ հնտախտէ 7 մահեր պատահած են և 12ին՝ 2․

— —

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Տպագրական Տեսչութիւնն այս առաւօտ Թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Կարնոյ, Բաղէշի, Խարբերդի, Էնկիւրիի, Ատանայի և Տրապիզոնի նահանգներէն Նոյեմբեր 12 թուականաւ եկած հեռագրերու համաձայն, շնորհիւ Վեհ․ Սուլթանին, այդ նահանգաց մէջ որ և է դէպք չէ պատահած և թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ․

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն իւր որոշումը տուած է՝ Պ․ Հիրշի, Րումէլիի երկաթուղեաց ընկերութեան մէջ ունեցած բաժինն ուրիշի մը վաճառելու խնդրոյ մասին․ Այս որոշումը հանդերձ տեղեկագրով մը Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին յանձնուած է, Վեհ․ Սուլթանին մատուցանելու համար․

— —

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հայտար-Փաշայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը, նկատելով որ Հայտար-Փաշայի քարափը անբաւական է ապրանքներու արտածման ու ներածման, և մանաւանդ փոթորկալից օրերու մէջ չոգենաւային երթեւեկութիւնք անկարելի կը դառնան, աղերսագրով մը Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելով, արտօնութիւն խնդրած է այդ գիծը մինչեւ Սկիւտար երկարել․ միանգամայն Սէլիմիյէ զօրանոցի հարաւային կողմէն փապուղի մը փորել անհրաժեշտ դատուած ըլլալով, խնդրած է որ երբ ընկերութեան պաշտօնեայք քննութիւններ կատարեն, որ եւ է արգելք չըլլայ յարուցուի․

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննելով այդ աղերսագիրն և նկատելով որ ընկերութիւնը, ըստ պայմանագրութեան, իրաւունք ունի այդ գիծն մինչեւ Սկիւտար երկարելու, խնդիրը մատուցած է Բ․ Դրան, խնդրելով որ փապուղւոյն տեղը երկաթուղւոյ պաշտօնէից կողմէ քննուած պահուն, զինուորական պաշտօնեայք եւս ընկերանան անոնց, հարկ եղած օգնութիւնն ընելու և ապագային որ եւ է դժուարութեան տեղի չտալու համար․

Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է նոյն ընկերութեան արտօնութիւն տալ երկաթուղւոյ գիծը մինչեւ Սկիւտար երկարելու համար և խնդիրը մատուցած է Վեհ․ Սուլթանի վաւերացման․ Ն․ Վեհափառութիւն եւս հրամայած է տալ խնդրուած արտօնութիւնն եւ միանգամայն հարկ եղած դիւրութիւններն ընծայել որպէսզի այդ շինութիւն շուտով կատարուի․ Բ․ Դուռը կայս․ սոյն Իրատէն հաղորդած է Սպարապետի Դրան, Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան և Քաղաքապետութեան․

Հայտար-Փաշայէն Սկիւտար շինուելիք գիծը մինչեւ Սալաճաք շինուելիք փապուղիէն պիտի անցնի և հոն փապուղիէն ելնելով ծովեզրէն մինչեւ Պալապան Իսկէլէսի պիտի երթայ․

Ռուսական դեսպանատան պահակ Թչէլէ չոգենաւն, որ Պիրէօն եւ Աղեքսանդրիա գնացած էր Զարեւիչին ուղեկցող նաւախումբին հետ, երէկ առաւօտ Պոլիս դարձաւ․

— Քիրէճ Պուռնի մաքսատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ բեռնակրաց յատուկ նոր սակագին մը պատրաստելու համար․ Այս յանձնաժողովին կը նախագահէ այդ մաքսատան տնօրէն Րամիզ պէյ, եւ անդամներն են՝ արտաքին մաքսատան տնօրէն Իզզէթ պէյ, ներքին մաքսատան տնօրէն Պէհճէթ պէյ, Առեւտրական Սենեկի դեր-նախագահ Ֆէրիտ պէյ եւ Զախարիա Համօբուլօ էֆէնտի․

— Այն օսմանեան սպայք որք իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար Գերմանիա պիտի երթան, երէկ իրիկուն Հայտ փաշայի առաջնորդութեամբ Պերլին ուղեւորեցան արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով․ Այս սպայք երէկ Սպարապետի Դուռը գնացին եւ Բարձր․ Սպարապետին ներկայանալով իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին․ Ն․ Բարձրութիւն յորդորներ կարդաց այդ սպայից․

— Եղեռնադատ ատեանն երէկ դատեց Սթավրաքի անուն յոյն մը, որուն վրայէն Թուրքիա մուտքն արգիլուած վնասակար երկու լրագրեր գտնուած էին․ Ատեանը առաջ բերուած ապացոյցները բաւական չնկատելով, միաձայնութեամբ անպարտ արձակեց Սթավրաքին․

— Սէլանիկէն կը գրեն թէ տեղւոյն ոստիկանութեան պաշտօնեայք Աղեքսանդր Րաոովից անուն աւազակի մը ձերբակալած են․ Այս մարդ, որ եւրոպական կառախումբով նոյն քաղաքը գնացած էր, Աւստրիոյ քաղաքի մը մէջ թաղապետութեան գանձապահ ըլլալով տասը հազար ֆիորին գողցած և խոյս տուած էր․ Աւստրիական կառավարութիւնն այդ մարդը ձերբակալելու համար ամէն կողմ հեռագրաւ տեղեկութիւն տուած ըլլալով, Սէլանիկի ոստիկանութիւնն, տեղւոյն հիւպատոսին տեղեկութեան վրայ, ձերբակալած է զնա․ Ալէքսանդր Րաոովից օթէլի մը մէջ ձերբակալուած է և վրան 400 ֆիորին ու փոխանակագիր մը գտնուած են․ Այս մարդ Թրիէսթէ պիտի ղրկուի Սէլանիկէն մեկնող առաջին չոգենաւով․

— Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց եօթը բանտարկեալներ․

— Կայս․ Իրատէ մը հրամայած էր վերցնել հրապարակներու և մեծ փողոցներու վրայ գտնուած տաղաւարներն․ Քաղաքապետութեան պաշտօնեայք երէկ սկսան գործադրել կայս․ այդ հրամանը․ Ի միջի այլոց Սուլթան Պայազիտի մզկիթին չորս կողմը գտնուած տաղաւարներն, յորում սափրիչք և այլն կը բնակէին, վերցուած են․

— Մաչգայլերտի և շրջակայ գաւառակի մը միջեւ հեռագրական գիծ մը պիտի հաստատուի․

— Ոստիկանութեան նախարարութեան որոշմամբ յետ այսորիկ գինետանց մէջ երիտասարդ սպասաւորներ չպիտի գործածուին․

— Երէկ առաւօտ Ունգարանի մէջ բեռնակիրք կողովներով հանքածուխ կը փոխադրէին հոն գտնուած մթերանոցն, երբ մաքսատան պաշտօնեայ մը կասկածելով կողովներէ մին խուզարկեց և երեք հատ ըէվոլվէր գտաւ․ Ասոր վրայ մթերանոցն եւս խուզարկուելով չատ մը ըէվոլվէրներ և փամփուշտներ գտնուեցան․

ՏՕՔԹ․ ՔՈԽԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Այսօր հրատարակուած «Հալը․ Մուհըպիրի» Բ․ տետրին մէջ կը տեսնուի Տօքթ․ Քոխի կենդանագիր պատկերը․ Գինն է 30 փարա․

ԱԶԴ

Սամաթիոյ Ս․ Գէորգ եկեղեցւոյ դպրաց սեպհականեալ վագըֆներէն հասոյթները մահիւր եղած ըլլալուն ըստ օրինի աճուրդ հանուած են․ Ծախու առնելու փափաքողք առաւօտները ժամը 3ին Սամաթիոյ ի Նունեան վարժարան ընկերութեան սենեակը բարեհաճին դիմել․

Ա․ Թօփգաբու Պայազիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքին եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի․

Բ․ Սամաթիոյ Սրտի Չէլէպի փողոց ոսկերչի մինեաքիկ խաչատուր աղայի կին տիկին Մաքրուհիի մէկ քարակիր տունն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անզաւակ մեռած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժնէն մէկ բաժինը կը վաճառուի․

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վաթսուն և մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան․ 15—15

18 Հոկտ․ 90 186

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ

Ընտիքաթէօռ Օրիանդալ

Կը խնդրուի այն անձերէն որք խոստացած են ծանուցումներ հրատարակել Արեւելեան Տեղեկացոյցին մէջ, կարելի եղածին չափ փութով ուղարկել զայնս Էնդիքաթէօրի վարչութեան, ի Ղալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան, Թիւ 7, նկատելով որ առաջին թիւը մամլոյ տակ է արդէն․

369 5—5

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Նոյեմ․ — Երեսփ․ Ժողովը Թագուհւոյն մատուցանելի ուղերձն առանց քուէարկութեան ընդունեց․ Լորտերու Ժողովոյն մէջ, Լորտ Սալզպըրի յայտարարեց թէ Լոնտոնի հրապարակն խորին երախտագիտութիւն կը պարտի Անգլիոյ Պանքայի կառավարչին՝ սեղանաւորական վերջին տագնապին մէջ իւր բռնած ընթացքին համար․ Այս խնդրոյ վրայ վիճաբանութիւն բաղձալի չէ․ — Լորտ Սալզպըրի յարեց թէ կառավարութիւնը մտադիր չէ քննութիւն բանալ Սթէնլիի վերջապահ գնդին նկատմամբ եղած յայտնութեանց վրայ․ — Լորտերու Ժողովն իւր նիստերը դադրեցուց մինչեւ 2 դեկտ․

ԼՈՆՏՈՆ, 27․— Պ․ Կլատսթոն նամակաւ մը կ'ըսէ թէ Պ․ Փառնէլ պէտք է հաստատ մնայ իբրեւ պետ իռլանտական կուսակցութեան․

ՀՌՈՄ, 27․—508 ընտրութեանց մէջէն 496ին արդիւնք․—ընտրուած են 410 նախարարականք, 40 սահմանադրական ընդդիմադիրք, 37 արմատականք, 8 երկրաչիւք․ Համեմատականի կը մնան 12 ընտրութիւնք, որք հաւանօրէն կառավարութեան նպաստաւոր ելք պիտի ունենան․

ՖԻՒՆՖՔԻՐԽԷՆ (Հունգարիա), 27․— Բժիշկներն հաստատեցին թէ այս քաղաքին մէջ տիրող համաճարակն Ինֆլուէնցա չէ, այլ համաճարակ Ժանտատենդ (Բէֆօ)․ Հիւանդք 2,000էն աւելի են, յորոց չատեր աշակերտք են․

ՓԵՇԹԱ, 27․— Դատական նախարարն յայտարարեց Երեսփ․ Ժողովոյն մէջ թէ մաճառ կառավարութիւնն օրինական ծրագիր մը կը պատրաստէ, որով պիտի ջնջէ կլերին իրաւարարութիւնը․

ՍՕՖԻԱ, 27․ (Ա․ Հ․ Գ․)—Այսօր պուլկար կառավարութիւնը գերման դրամատարից հետ կնքեց պայմանագիրն հինգ միլիոն փրանքի փոխառութեան․

ՊԵՐԼԻՆ, 27․— Ոզզեալ Ռէնեան Նահանգէն առնուած լուրերն այժմ լաւ են, վտանգն անհետացած է․

ՊԵԼԿՐԱՏ, 27․—1891ի նիւտաքացոյցը կը հաւասարակշռի 57 միլիոն ֆրանքով (սերպիական)․ Բաց կայ 1,526,000 Ֆր․ Ծախուց կողմը նշանակեալ են պետական պարտուց տարեւորութիւնք (գլխամաս և տոկոս) 19 միլիոն Ֆր․, և պատերազմական նախարարութեան ծախք՝ 9 միլիոն ֆրանք․

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Նոյմ.

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց․ (Սերի Դ․ Սերի)	19 25
Առաւօտուն բացուեցաւ	19 25 1/2
Ժամ 5ին »	19 26
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	78
» » ժամ 5ին	78 6

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

Փոխառութիւն	A․ Սերի	40
»	B․ »	22 1/4
»	C․ »	19 25 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ․ Լր․	4 35
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	9 15
Պանք տը Գօնս	» »	6 25
Օսմ․ Շոգենաւ Ընկերութ․	» »	4 30
Թիւնէլ	» »	535
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր․	76 3/4
Լոմպարտուղթ Լավրիումի	Գ․ Կ․	145

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ՂՐՇ․	100
20 Ֆրանքնոց	»	86 35
Անգլիական ոսկի	»	109 25
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմբերիալ	»	91
Քրէմից	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	7 80
Մէճ․ արծաթ․ (տաքր)	»	107 35
Վեցնոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 20
Մեթալիք	»	100
Թասիֆիյէ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 27 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր․ 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 15
» » 4 1/2 %	104 45
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ․	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	77 12 1/2
» Րէժիի բաժնեթուղթք	320
Պանք Օթօման	610
Քրէտի Լիոնէ	797 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 40
Հելլենական 5 %	465
Կրէտի Ֆոնսիէ Թիւրք (1890)	403
Եգիպտական միացեալ	488 75
Պանք տը Բարի	840
Օսմ․ մաքս․ արժէթուղթ	457 50
Սուէզի ջրանցք	2393 75
Սպանիական արտաքին	74 5/16
Ռիօ Թէնթօ	573 75(*)
Մեառխոնօ	675
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 30

Լոնտոն, 27 Նոյմ․ ժամ 6 վայր․ — երեկոյ

Անգլ․ քոնսոլիտէ	97 3/8
Օսմ․ » Սերի Դ․	17 13/16
» » » Ա	41 1/2
» » » Բ․	22 3/4
» » » Գ․	17 13/16
Փոխառութիւն 1877	101
Պանք Օթօման	14 5/16
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	95 1/2
» առանձ․ (բրիվիլէժիէ) Նոր․	91 5/8
Ռիօ Թէնթօ	23 3/8
Յունական (փոխառ․ Բօրզօ)	102 1/4
Հելլենական 5 %	90 1/2
Մոնօպոլ »	73 1/2
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 28 1/2

Վիէննա, 27 Նոյմ․ ժամ — վայր․ —

Օսմանեան երկաթուղի	36 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	136 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 40

Պերլին, 27 Նոյմ․ ժամ — վայր․ —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Ռուսական թղթադրամ	237
Օսմանեան երկաթուղի	78
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ․	18

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 27 Նոյմ․ ժ․ — վ․ — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 22 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ․	18 25
Օսմանեան երկաթուղի	77 12 1/2
Օսմ․ Րէժի	322 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	—
Օսմ․ Մաքս․ արժէթուղթ	457 12 1/2
Պանք Օթօման	608 75
Ռիօ Թէնթօ	591 25

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1891

ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս․ ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ․ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐ Գ․ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ․ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը․ Կ․ Պոլիս, Մեծ-Նոր-խան, միջնայարկ, Թիւ 48, 49, 50․ 390

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն․

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԷԼԻՊՕԼԻ, 14 Նոյեմ․

Կէլիպօլուի Հայ ժողովուրդը մէկ տարիէ ի վեր ողի ի բռին կ'աշխատի վերականգնել իւր ազգ․ երկսեռ վարժարաններ և դաստիարակութեան խնդրոյն նոր ուղղութիւն և նոր մղում մը տալ․ մանաւանդ աղջկանց վարժարանի մը հիմնարկութեամբ և հաստատութեամբ լնուլ քաղաքիս այն մեծ և գլխաւոր պակասը, յորմէ ցարդ մեր տարաբաղդութենէն զրկուած էինք․

Թաղական խորհրդոյ և ժողովրդեան ջանքերն պսակեալ պիտի համարինք տեսնելով այդ երկու կարեւոր

հաստատութեանց շինութիւնք յաւարտ հասած՝ Հէլեսպոնտոսի գեղատեսիլ ափանց՝ Թերակղզւոյն յառաջակողմն բլրակի մը վրան բարձրացած դէմ առ դէմ երկու հոյակապ շէնքեր եւ ընդ մէջ երկու նորակառոյց վարժարանաց 1200 կանգուն աւելի պարտէզ մը ծովահայեաց եւ հովասուն ակնապարար դիրքով մը, վայելչակերտ շինուածովք. և այսօր Կէլիպօլուի Հայ ժողովուրդը մխիթարեալ և յոյժ շնորհակալ է այն նպաստամատոյց ազգայիններէ որ՝ թէ ի Պոլիս, յԵգիպտոս, ի Ռոտոսթօ, ի Պրուսա, յԱտր. Պոլիս, յԻզմիր յօժարակամ ձեռնտու եղեն երբ Արժ. Տ. Խորէն քհնյ. իրենց դիմեց.

Երկսեռ վարժարանաց շինութեան համար կ'ըսուի թէ՝ 520 ոսկւոյ չափ ծախք եղած է և այժմ 120 ոսկիէ աւելի բաց պարտք մը կ'երեւի, այս պարտուց նպաստ մի ընծեռելու համար Տ. Խորէն քհնյ. Պարթեւեան յԻզմիւռնիա ղրկուած է Ազգ. Պատրիարքարանէն տրուած ժապաւինեալ Յօմարաւ մը՝ ժողովրդեան յօժարակամ նպաստը խնդրելու.

Ժողովուրդն անհամբեր կ'սպասէր վիճակիս Հոգեւոր այցելու Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազանի երկրորդ անգամ այցելութեան ի քաղաքս, և ամսոյս 6ին Մալկարայէն՝ Պալապանճըքի, Չիմէն-Տէբէի, Ըլմալըի եւ Զօբալի բարձրաբերձ լերանց ճամբով՝ ցրտաշունչ օդով մը՝ խոնջեալ և վաստակաբեկ՝ մի սպասաւորով և եթ այսր ժամանեց եւ ըստ կանխազեկոյց ազդարարութեան Ն. Գերապատուութեան սովորական դիմաւորութիւնք և հանդիսական ընդունելութիւնք տեղի չունեցան.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան Դիմաքսեան մէկ երկու օրուան հանգստէ յետոյ այցելութեան գնաց Վսեմ. կառավարիչ Հաշմէտ պէյի՝ որդի Բարձր. Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշայի, Նահապետեան, Զնարեան եւ Լեւոնիկեան էֆէնտիներու հետ և սիրալիր մեծարանօք ընդունուեցան, և յանուն Ազգին շնորհակալութիւն յայտնեց Վսեմ. կառավարիչին այն խնամոտ հոգածութեանն և պաշտպանութեան համար զոր ամեն առթի մէջ ցոյց կուտայ, մանաւանդ Երկսեռ վարժարանաց շինութեան պաշտօն՝ Հայ ժողովրդեան կրթութեան փափաքանօք՝ հզօրապէս քաջալեր հանդիսանալով. փոխադարձ այցելութիւն կիրակի օր տեղի ունեցաւ ի տան Նահապետեանցի.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան այցելեց նորակառոյց վարժարանները և իր ուրախութիւն և մխիթարութիւն յայտնեց Թաղ. խորհրդոյ, ժողովրդեան եւ բոլոր աշխատաւորաց և պարտուց բեռն ըստ կարի թեթեւցնելու համար հրաւիրեց ժողովուրդն երկրորդ կամաւոր հանգանակութեան մը և մէկ քանի օրուան մէջ 50 ոսկւոյ գումար մը ստորագրուեցան. յուսամք թէ՝ Ն. Սրբազնութեան ջանիւք այս ծանրացեալ պարտքէն ալ կ'ազատինք.

Բանեցս նաև այցելեց տղայոց վարժարանը (հին շէնքը) և աշակերտաց մայրենի լեզուի, կրօնի, ազգ. պատմութեան, թուաբ. տաճկ. լեզուի հարցաքննութիւններ կատարեց. յորդոր և խրատներ ուղղեց ուսանողաց աշխատիլ յարատեւութեամբ եւ մտադրութեամբ, այժմէն մշակել և ցանել և ապագայի պաշար պատրաստել. լեցուն և հասած գլխով վարժարաններէ դուրս գալ.

Կիրակի օր ըստ խնդրանաց Թաղ. Պատ. խորհրդոյ՝ յանուն ազգային բարերարաց և վարժարանաց շինութեան աշխատող և նուիրատուաց Ննջեցելոց հոգւոց համար Պատարագ մատոյց և ընտիր քարոզ մը խօսեցաւ Քրիստոնէական հաւատով, ուսմամբ և քաղաքակրթութեամբ զարգանալու և յառաջդիմելու, բացատրելով ներկայ դարու պահանջումները, և ի մէջ այլոց յիշատակելով նաև Երկսեռ վարժարանաց շինութեան գործը՝ շնորհ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Օգոստ. Սուլթանին, Ազգին եւ բոլոր աշխատաւորաց և նպաստամատոյց եղող անձանց, օրհնելով անոնց յիշատակը.

Գեր. Հմայեակ Սրբազան փափաքելով որ՝ յառաջ քան զբացումն նորակառոյց Ազգային Երկսեռ վարժարանաց գիջեալ պարտքը բարձուի, նոյնպէս պատրաստել նաեւ տեղական հանգամանաց և պիտոյից համաձայն ուսման ծրագիր մը և նիւթական մատակարարութեան պիւտճէն, Թաղ. խորհրդոյ հետ ընտրեց Հոգաբարձութիւն մը և յանձնարարեց այժմէն ձեռնարկել և խորհրդածել դպրոցական ներքին բարեկարգութեանց վրայ և իրենց ծրագիրը պատրաստել. Նորաշէն վարժարանաց բացումն առ այժմ յետաձգուած է, շէնքերուն խոնաւութեան պատճառաւ. Մանաւանդ աղջկանց վարժարանի բացման համար օրինաւոր վարժուհւոյ մը պէտքն անհրաժեշտ է.

Գեր. Տ. Հմայեակ Սրբազան մի քանի կարեւոր բարեկարգութեանց ալ հող տանելով՝ այսօր, վաղը եթէ՝ օդերը ներեն, կը մեկնի աստի ի Տարտանէլ.

Անցեալ շաբթու սառնամանեաց սաստիկ ցրտութեան հետ առատ ձիւն մի ալ ունեցանք որ երկու օրուան մէջ հալեցաւ. բարեբար անձրեւներ ալ սկսան այն օրեր տեղալ որք յառաջիկայ տարւոյն համար առատ հունձք կը խոստանան և լիութիւն.

ԱՌ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԱՄՈՒՆ

Արեւն էր հիւսել չապիկ լուսնեկին,
Շապիկ լուսնեկին մերոյ աշխարհին,
Ընծայ էր տալի՝ ընծայ լուսնեկին,
Օծիտ դշխոյին մերոյ աշխարհին.
«Լուսին դու, լուսին, իմ տեղ գիշերին
Լոյս ես դու տալի բոլոր աշխարհին,
Արեւս ընծայ քեզ եմ ես բերել
Այս հիւսուած չապիկ՝ նշխուն ոսկեթել»
Լուսինն է ասել. «Արեւուն աղբար,
Այդ չապիկ նշխուն լուսնիս չէ յարմար,
Տէրն է օրհնել զիս, հասակս է չափել,
Օրէ օր փոփոխ, մեծ ու փոքր լինել.
Տար դու այդ չապիկ՝ չապիկ թանկագին
Անտէրունջ անտուն, մորէ մերկ հարսին»

(Անէլէ Դըր—բ—ն (*))
ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ.

ԲԱՐԿԵՆԴԱՆԻ ԽՕՍԱԿԱՆ ԱՆՈՒՐՋ ՄԸ

ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Առաւօտ մը Սուրբն Պետրոս, Արքայութեան դրան սեմը նստած, Միքայէլ Հրեշտակապետն իրեն կանչել կուտայ և կ'ըսէ — «Ցաւիտենականը կը հրամայէ որ այս նամակը մահուան տանիս. անթափանցելի է այն վճիռը որ կը պարունակի անդ, ինչպէս են նախախնամութեան բոլոր վճիռները, և այսօրուընէ պիտի գործադրուի»

Միքայէլ Հրեշտակապետը կը պարզէ խոյն իւր թեւերը, և անհունութեան անջրպետը ճեղքելով կը հասնի մահուան մօտ զոր կը գտնէ իւր մանգաղը սրելու զբաղած.

Մահը կնիքը կը քակէ և հետեւեալը կը գտնէ.

«—Քսան և հինգ տարի ոչ ոք պիտի մեռնի երկրի վրայ».

—Ուրեմն, կ'ըսէ, արձակուրդ ունիմ, փութամ օգուտ քաղել և երթալ Սիքսի ջուրերը զորս արդէն բժիշկս տնօրինած է ինծ.

Երկրի վրայ

Այս նախախնամութեան վճիռները անթափանցելի են, և մարդիկ երկրի վրայ չեն կրող վաղ հասկնալ նորա գթութիւնը. Սակայն մեծ եղաւ մահկանացուաց զարմանքը ինչպէս նաեւ իրենց ուրախութիւնը, երբ հաստատուեցաւ թէ չուրջ մէկ տարի ոչ ոք էր մեռած աշխարհիս չորս կողմը.

Մինչեւ ինքնինքնին խորագէտ կարծող անձինք վրդովեցան այս նորօրինակ դէպքէն՝ որ սակայն ստուգուած էր.

Անհնար է մեզ գիտել այսպիսի արտակարգ իրողութեան մը յառաջ բերած արդիւնքը երկրագնդիս վրայ ամեն ուրեք, ուստի կը համառօտենք լոկ ի Ֆրանսա ունեցած հետեւութիւնը պատմելով.

Մեր վարչութիւնը՝ որուն կը տենչայ համայն Եւրոպա, խաբուեցաւ նախատեսութեանը մէջ և չուարեցաւ հաւաստեացը մէջ, մանաւանդ զի վիճակագիրք անգամ կսկսէին հերքել իսկութիւնը և թուանիշներու իսկ չէին յօժարէր հաւատ ընծայել. Եթէ ըսեմ թէ ամեն ոք խուճապեցաւ, բառը այնքան անհեթեթ չէ, երբ ծննդոց, ամուսնացելոց, և մեռելոց ցուցակը որոնելով՝ տեսան մեռելոց սիւնակին մէջ երեսուն և վեց հազար զերօ նշանակուած, որ կը հաստատէր թէ նոյն տարուան մէջ ոչ ոք մեռած էր Գաղղիոյ երեսուն և վեց հազար թաղերուն մէջ.

Վարչութիւնը համակ չուարեալ, կազմեց մի յանձնախումբ՝ որոյ պաշտօնն էր հասկնալ թէ ի՞նչ պատճառաւ մահ չէր պատահէր, ինչպէս որ նոյնը կ'ընէ երբ ժանտախտը ճարակի, գիտնալու համար թէ ի՞նչ պատճառաւ մեռելութիւնը կաճի.

Արտաքին գործոց պաշտօնեայն հրամայեց դեսպաններուն և խորհրդականաց տեղեկանալ թէ՝ միւս ազգաց մէջ ևս նոյնը կը պատահէր արդե՞օք, սոքա միահաղոյն պատասխանեցին թէ ամենուրեք նոյնպէս էր.

Ուրախութիւնը յոյժ մեծ եղաւ, երբ կառավարութիւնը կրցաւ հաստատել պաշտօնական օրաթերթին մէջ թէ ոչ ոք մեռած էր յ'Եւրոպա.

Եւ ի լրումն բարօրութեան, ոչ միայն չէին մեռնէր, այլ և աճեցուն եղանակաւ մը կը ծնէին. Ժողովրդեան թիւը զգալապէս կ'աւելնար. Մանկաբարձք կարի վաստակաբեկ էին, զի ոչ միայն դեռատի, այլ եւ տարեւոր կանայք իսկ կը ծնէին. Եւ ո՛րպիսի խանդ այս վերջնոց քով, մինչ զի իրենց համար ամէն ինչ վերջացած կը նկատուէր. ահա կ'սկսէին վերստին հայրենեաց քաղաքացիներ տալ.

Կառավարութիւնը բժշկութեան Ակադեմիային հետ խորհրդակցեցաւ. Գիտուն բժիշկները որք զայն կը կազմեն՝ մանրախոյզ քննութիւն մը ըրին, և յետ բազում վերլուծութեանց, կարծեցին կարենալ հաստատել թէ՝ բոլոր վաթսունամեայ արք և կանայք կ'սկսէին քսան տարի ետ դառնալ դէպի երիտասարդութիւն, և քառասնամեայ հասակի կորովը լիովին վերստանալ. Երիտասարդաց վրայ բարեփոխութիւն տեղի ունեցած չէր, —սակայն ինչո՞ւ չէին մեռնէր այլ եւս— Զայս չկրցան հասկնալ.

Կը յաւելուին նաեւ թէ հիւանդանոցներու մէջ գտնուած ամենէն աւելի ախտաժէտք և հիւծեալք կը բժշկուէին, եթէ միայն պարզ ջուր խմել տրուէր իւրեանց իբր դեղ. Նոյնպէս և վիրաւորելոց վէրքերը առանց վիրաբոյժներու օգնութեան կ'ապաքինէին.

Ինչ որ Գաղղիոյ բժշկութեան Ակադեմիան ըսած էր այս մասին, հին և նոր աշխարհի Ակադեմիաներէն հաւաքեալ համանման վկայութիւնք ևս նոյնը կը հաստատէին.

Մոլեկանք և խառնակեցիկք, ինչպէս կարելի է գուշակել, այսպէս անպատուհաս մնալէ քաջալերեալ, շուտով զակատեցան իւրեանց կիրքը, և այնպիսի խրախճանօք չուայտացան՝ որոց քով Սարտանապաղի, Պաղտասարայ և Կալիկուլիի արարք իբրեւ Տիկին Ժիպալի դեր մը կրնային համարուիլ. Անյագաբար ուտէին և խմէին յետոյ, առանց վերարկուի կը սուզէին զովասուն թաւուտներուն խորը գեռածաստ աղջկանց հետ՝ որոնք ևս նրբին հղարշով մը եւեթ զգեստաւորեալ, առ ոչինչ կը գրէին կուրծքի տենդը՝ որ այնուհետեւ գլխի պարզ հարբուխ մը միայն կը նկատուէր.

Ամենէն փափուկ անձինք որք երբեմն այնքան կ'զգուշանային հովին հոսանքէն, այլ եւս չէին պահանջէր որ դռները եւ պատուհանները փակ լինին. Ոչ եւս կը կրէին նախազգուշութեամբ իւրեանց մարմնոյ վրայէն սաւուր բաճկոնակ՝ որ այնքան անհաճոյ խոզտանք կը պատճառէ. ի բաց թողուած էր այս նեղիչ կապերտ, և ականջներու մէջ ոչ եւս կը տեսնուէր բամպակի կտոր կամ այլ ինչ այսպիսի.

Այլ աւա՜ղ, յաշխարհի աստ յերկնից պարգեւեալ երջանկութիւնք մնայուններու նման են. Եթէ ունին յառաջակողմ, ունին նաեւ յետնակողմ մ'ալ. Ո՞վ կրնայ հաւատալ, բայց և այնպէս եկաւ վայրկեան մը յորում Երեմիաներ սկսան ողբալ թէ այլ եւս ոչ ոք կը մեռնէր յաշխարհի.

Առաջին տրտունջի նշանը Ֆրանսական կառավարութիւնը տուաւ, որովհետեւ մեռնող չկար, ոչ ոք կը ժառանգէր, և հետեւաբար արձանագրութիւնը՝ տուրք այն առատ աղբիւրը, ցամքած էր.

Կառավարութենէն յետոյ եկան անհատներ.

Որդիք, մանաւանդ փեսայք սաստիկ կը կատղէին չկարենալնուն համար ստանալ այն ժառանգութիւնը՝ որում ակն ունէին, եւ այն յիմար տեւելութիւնը զոր ունէին ընդհանրապէս փեսայք իրենց զոքանչներուն նկատմամբ, գրեթէ արդարացած էր. Զի փոխանակ յօդացաւի եւ կաթուածի՝ զորս կ'երեւակայէին եօթանասնեկներու համար վասն փոխադրութեան ի լաւագոյն կեանս, երիտասարդութիւն կը գտնէին ի նոսա. Վերածաղկած էին նոքա, իբրեւ թէ վերստին մտած լինէին Սէն Մարթէնի գեղեցկութիւն կոչուած ամառը. Այս պառաւիկներու ամուսինք առաջինն եղան զայս հասկցող, եւ յցեալ այսպիսի գողտրիկ բոյսի մը կործանօքը, կսկսէին իւրեանց սերընդեան թիւը աւելցնել.

Փեսայք ոմանք, այս յոռի կատակէն զայրագնեալ, խորհեցան դատի դիմել, բայց ամենէն ճարպիկ փոխանորդք ընթերցին զայս խորհուրդ. այլք ոմանք, եւս առաւել մոլեգին, այնչափ յառաջ մղեցին իւրեանց արծաթասիրութեան կիրքը, որ մինչեւ իսկ թոյն գործածելու հակամէտ եղեւ, եւ ահա այժմ բժիշկներն ըստ կարգի անոնց միտքը փոխեցին, յայտարարելով թէ այլ եւս մահ չկայ, եւ թէ իրենց զոքանչները անհանգստութենէ ուրիշ բան չպիտի ունենային, որ փոխանակ վրիժառութեան ծառայելու, պարզապէս ծաղրելի արդիւնք մը յառաջ պիտի բերէ, եւ բոլորովին անօգուտ անոնց համար որք փափաք չունէին անշուշտ ծիծաղելու.

Ինչ որ վերոգրեալ տողերուն մէջ պատմեցի, պարկեշտ եւ հասարակ կարգի անձանց մէջ տեղի կ'ունենար, պերճ դասուն մէջ բոլորովին տարբեր էր.

Աւելորդ է ըսել թէ ի՛նչ հեշտալիր մոլութիւններու մէջ ընկղմեցան այն վաթսունամեայ թեթեւամիտ կիները, որք կեանքի քսան ձմեռները ի բաց թօթափած եւ քառասուն գարունները վերստին գտած լինելով, կեղծ պճնազարդից պէտքը չէին զգար այլ եւս. Բրածնին ակներեւ է, իւրեանց նախկին սիրահարաց ցանկին վրայ նորերու ցանկ մ'ալ աւելցուցին, եւ յաճախորդաց փառաւոր խումբ մը ունեցան, որ ոչ նուազ անձկութիւն պատճառեց ընտանեաց ազնիւ մայրերու.

Խօսեցայ ցարդ կառավարութեան եւ փեսաներու տրտունջանց վրայ, պէտք չէ նաեւ մոռնալ կենաց ապահովութեան ընկերութիւնները, որոց տնօրէնք և բաժնետարք իրենց ենթադրութեան մէջ խաբուած գտնուելով՝ տարապայման կերպով քթերնին կախած էին.

Ոչ միայն մեռեալ չկար, որոց ցկեանս թոշակ պիտի մատակարարէին, այլ և իւրեանց հաշմանդամ, կաթուածահար եւ ընջարդեալ հասարակ իսկ, որք հազիւ հազ գանձատան դռնակը կարէին ժամանել իրենց ստակը առնելու համար, այժմ վերածաղկած էին ողջոյն. Սեկեռոս հինգերորդի նման մէկդի նետած իրենց յենած ցուպերը, խրոխտապանծ կը ցուցնէին վարդագոյն ականջ մը եւ թարմ կերպարան մը, որուն չատ պիտի տենջար անշուշտ բարեմոյնն Պ. Թարթիւ.

Գալով այն մեծ վաճառատանց որք յատկապէս սուգի հագուստ կը հայթայթէին՝ անանկացած էին առ հասարակ, զի սուգը վերջացած էր. Աւագաժամն ևս տխրագին էր քան զնոճիս, և այրեծաղիկն՝ քան զվարսաւոր ուռիս՝ թաղծագին եւ մտահոգ. Ամայացեալ վաճառատանց մէջ գտնուած փոքրիկ թշուառուհիները եւս ժամէ սկսած էին, որոց զուարթութիւն ներելի չէր գործերու ընթացիկ միջոցին, այլ ընդհակառակն պատուէր եղած էր անոնց տխրադէմ երեւիլ այն այրիներուն նման՝ որք սգոյ քօղ եւ չղարչ կուգային գնել անտի.

Բայց ամենէն աւելի յուղարկաւորութեանց հանդիսից գործակալութիւնք սնանկացած և կործանած էր. Տարիներ սահած էին, և դեռ տեղի չէր ունեցած տասն և հինգերորդ դասակարգի յուղարկաւորութիւն մը՝ որպէս զի փնտռուի. Կապուեր ի զուր իր բոլոր ձիերովը, սայլերովը, սեւ կառքերովը, կառապաններովը, մեռելակիրներովը և մեռելական պէրովը. Կառավարութեան աղերսագիր մը մատոյց որ մերժուեցաւ. Այն ատեն այս անձկութենէն ազատելու համար գնաց արտերը և հօն բուսած հող փոխադրել, և հնոց ուրեմն քաղքին մէջ մնացած նիւթերովը և մարդիկներովը հարսանեաց սպասու ձեռնամուխ եղաւ, կառքերու դագաղները վարդագոյն ներկել տալէն յետոյ.

Ցանկարծ օր մը Քօրեսբոնտանս Հավաս հեռագիր մը հրատարակեց որ կը յայտարարէր «պատերազմ Զուիցերիոյ ընդդէմ Բրուսիոյ». Խնդիրը ծանրակշիռ էր. Դժբաղդաբար աւագաժողով մը գումարեցաւ, և ամեն ինչ բարեկամաբար կարգադրուեցաւ, որով չատերու յոյսն ալ ի դերեւ ելաւ.

Քանի մը ամիս յետոյ, Քօրէսբոնտանս Հավաս միեւնոյն թերթը ծանոյց իւր վերջին լուրերուն մէջ թէ՝ «մարդ մը մեռեր է ի Լայբցիկ». Ուրախութիւնը ընդհանուր եղաւ. «Վերջապէս, կը գոչէին, պիտի կրնանք ներկայ ըլլալ յուղարկաւորութեան արարողութեան մը, թաղման հանդէսի մը՝ զոր տեսնալէ զրկուած էինք երկար ատենէ ի վեր». Բժիշկներու հարցուելով ի սկզբան չհաւատացին, և յայտարարեցին թէ ըստ իւրեանց կարծեաց անկարելի էր որ մէկը կարենար մեռնիլ նոյն իսկ Լայբցիկի մէջ.

Սակայն անհնար եղաւ տարակուսիլ իրողութեան վրայ, երբ Լայբցիկի քաղաքապետին ստորագրութեամբը ազդարարութիւններ տեսնուեցան ամեն ուրեք, յորում կը յայտարարուէր թէ յուղարկաւորութեան ծախքը քաղաքապետութիւնը պիտի ընէր մեծ չքով, և թէ այս առթիւ փառաւոր հանդէս մը պիտի տար, առ որ կը հրաւիրուէին բոլոր Եւրոպիոյ ժողովուրդը և բոլոր ակադեմիաներու գիտունները.

Այս յայտարարութիւնք ցոյց կուտային հանդիսին կարգաւորութիւնը. Առաւօտուն հրազինուց ողջոյնք, ի ժամ 10 բարձումն ննջեցելոյն, յուղարկաւորութիւն, յառուկ պատարագ և Բիշար Վակների յօրինած նուագերգութեամբ ջօւ ի գերեզման. Ապա երեկոյին դարձեալ տաղերգութիւն. Պենկալեան հուրեր, հրախաղութիւնք, նուագահանդէս և պարահանդէս.

Երկաթուղեաց ընկերութիւնք յատկապէս վակոններ կազմուորած էին ձրիաբար ի Լայբցիկ փոխադրելու համար այն անձինքը՝ որք այնքան հետաքրքիր էին մինչեւ ցարդ աշխարհի մէջ չտեսնուած տեսարանի մը ներկայ գտնուելու.

Կռիւներ տեղի ունեցան կայարաններուն մէջ ի Բարիզ, ի Պերլին, ի Միւնիխ և բազում քաղաքս, հանդիսին համար յատկացեալ զանազան վակոններուն մէջ տեղ մը գտնելու համար.

Այս արարողութեան օրը Լայբցիգ չատ փոքր էր գունդագունդ իրեն դիմող ուխտաւորներու բազմութիւնը պարունակելու համար. Միայն մէկ օրուան համար երկու հազար Ֆրանք՝ մէկ դահլիճոնը, հինգ հարիւր Ֆրանք՝ մէկ սենեակ, և երկու հարիւր քառասուն Ֆրանք՝ մէկ կողիք.

Վերջապէս հանդիսաւոր ժամը հնչեց.

Ամբոխը կազմուորեցաւ և եկան մարմինը բառնալու. Ցանկարծ դող մը պատեց զայն կրողները. Դիակը կը շարժէր և ոտքի հարուածներ կուտար դագաղին ներքնակողմը. Իսկոյն կափարիչը բարձին և կարծեցեալ մեռեալը Ղազարու նման յարութիւն առաւ, խորին թմբիրէ մը սթափած՝ ողջունեց ամբոխը առանց ամենափոքր յուզման և գոչեց ջինջ ձայնով մը, ինչպէս Բիեր տը Մէտիսի նուագերգութեան մէջ. «—Թող հանդէսը շարունակուի Արնօյի վրայ».

Երեւոյին այս թմբրամեռը յանճապակեալ երկայն ծխափող մը կը քաշէր, սիրաբանելով փոքրիկ թխադէմ մանկամարդուհւոյ մը հետ, որք Բարիզէն եկած այսպիսի պարմանիներու միայն համար՝ բարկենդանի կենցաղի մը կ'սպասեն.

Այս յարութիւնը կարի դժկամակութիւն պատճառեց, ամեն դէմքեր տխրեցան, ուղեւորք պանդոկապաններէն կեղեքուած՝ շոգեկառաց ընկերութեանց առ զաչեցին որ կարելի եղածին չափ շուտ զիրենք իրենց տեղը վերադարձնեն.

Միայն մանկատի թխադէմը և յարուցեալը եղան երկու հանդիսականք բոլոր հրախաղութեանց.

Իսկ յարուցեալը իր տունը դառնալուն քաղաքապետէն սաստիկ կշտամբուեցաւ իբրեւ հանդիսի խռովայոյզ մը.

Հոս պէտք է կետեր դնեմք....

Ընդ մէջ Երկնից եւ Երկրի.

Քսան և հինգ տարիներու դադարէ յետոյ, Մահը վերստին սկսաւ գործել և վայրագ անգթութեամբ հնձեց ամեն անոնք՝ որք խուսափած էին իր հարուածներէն.

Տարօրինակ եղաւ կոտորածը.

Տարի մը չլրացած, հարիւր յետնեալ պահանջը ստացաւ.

Այն ատեն տէրութիւնն արձանագրութեանց տուրքերով անսահման գումար շահեցաւ. Կեանքի ապահովութեան ընկերութիւնները վերանորոգուեցան և իրենց բաժնետարաց անհաւատալի բաժիններ մատուցին.

Նոճիք, աւագածաղիկք և այրեծաղիկք վերստին երեւան եկան.

Գալով յուղարկաւորութեան հանդիսից գործակալութեան, սա նոր կառքեր սահմանեց, և բոլոր իւր սպասու անձանց տարազգեստը նոր ի նորոյ շինել տուաւ.

Թարգմանեց
ՀԵՐՄԻՆԷ

(*) Որոյ ի հրատարակութիւն բաժանորդագինն է քսան գրուշ. Դիմել անձամբ կամ նամակաւ ի Տպարան Պաղտատլեան ի Սուլթան-Համամ.

«ՎԵՐԵԼՔ ՑԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփոխանոց ատենապետ Մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կովկաս և ի Հայաստան գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին.—Հեղինակ՝ Պ. ՃԷՅՄՍ ՊՐԱՅՍ, Թարգմանեց Գ. Յ. Բաբագեան. Գին 4 գրուշ. Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն.
Կեդրոնատեղի՝ Զարդարեան Գրատուն.

ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
☞ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԹԻՒ 14, Կ. ՊՈԼԻՍ ☜
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ
ԳԻՆ 7 Ղ.
ԵՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՍՐԲԱԳՐԵԱԼ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿԵԱԼ
☞ Սոյն երրորդ տպագրութիւնն բովանդակելով առաւելագոյն տեղեկութիւնս, կը վաճառուի առաջին գնով յաւելման.

ՀՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ
Տպարան եւ Գրատուն
ԹԱՂԵՑԱՆ
Ն. Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Զագմաճըլար Եօգուշու
Եակուպեան խան, Թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ բարեյիշատակ Հօրս՝ ծանօթ Արամեանի հաստատած Տպարանն՝ զոր ցարդ օտար ձեռներ կը վարէին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմ:

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցները ի գործ դրած եմ շինուի գոհացնելու համար զամեն անոնք որք բարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ:

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Յունարէն, Պուլկարերէն եւայլ ամեն լեզուէ տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն տեսակով: Ինչպէս յառաջ ևս այսուհետեւ ամենամեծ խնամքով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրքեր, ինչպէս նաեւ հաստատեւեան Հրաւիրագիր, Այցետոմսեր, Նամակագլուխ, Մահազդ եւայլն, եւն:

Տպարանս իրեն նշանաւոր բնորոշ է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջանութիւն եւ այլ ամեն հանգամանքներ որք յատուկ էին ծանօթ Արամեան Տպագրատան: Կը հրաւիրուին Պաշ. Հեղինակք եւ Արգոյ Ազգայինք փորձով հաստատել մեր ըսածները:

ՆԵՐՍԷՍ Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ՏԱՆՕԹ. — Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ եւ փութով կը կատարուին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ
ԳԱՂՂԻԱՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ
Ի ՊԷՏՍ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆԸՆՏԵԼ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ
Յօրինեաց
ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՌՕԴԻԵԱՆ

Հինգ մասէ և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ'է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական կրուշ են. իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 ական. ամբողջը մէկտեղ ընտիր կազմով 20 ղրշ.

Կեդրոնատեղին է Զագմաճըլար փողոց, թիւ 20, Յովհաննէս Գ. Գափամճեան գրատունը.

Այս գիրքը գաղղիարէնէ ի հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ դասագիրք մ'է, և ամեն գաղղիարէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է. ինչպէս է գաղղիարէնէ ի հայ բառագիրքը.

Գործին վրայ լաւ գաղափար մը առնելու համար գործոյն յառաջաբանը կարդացէք.
Յ. ԳԱՓԱՄՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂՂ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ Գ. ՄՕՋԵԱՆ
62 ԳԻՆՆ Է 3 ՂՐՈՒՇ 18—20

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խանի փաչա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի գրասենեակն. կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք.

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան. ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց.

191 9—13

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ
ԳՐՔՈՅԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԸՍՏ ՀՕՄԷՕՓԱԹԻՔ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կաւուրճի գլուխն Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ տղաներու քով. Կեդրոնատեղին է Յ. Գափամճեանի գրատուն Զագմաճըլար եօգուշ.

Սոյն գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կէսաւուր Բերայ. (Եէնի-չարշը-Գալաթասարայ, 587 թիւ).

188 8—18

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
Ընտիր Գրուածոց
Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց
(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հատընտիրներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ուր ճոխ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ շահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար. Երկասիրողն Եւրոպայի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յօրինած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդ զաշակերտս յուսումն աշխարհիկ լեզուի.

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՆ կը բովանդակէ երկու մասեր. Ա. մասին մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, ևն. Գինն է 8 դահեկան, իսկ Բ. մասին մէջ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծագիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական ընտիր կտորներ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններ, առածներ, բարոյական խրատներ, բառագիտական ծանօթութիւններ ևն ևն. Գինն 7 ուկեա դահեկան. Կը ծախուին ամեն հայ գրավաճառաց քով.

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ. 163

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Աչը ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս
Ամենէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած
Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին
ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹՕՐ ՍԻՄԻՏԻՍ

ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
Ելեկտրականութիւն—Կախում—Մարմնամարզ
Վ.րասալարդար—Մասաժ—Յանկարծ
Ջերմամարմնութիւն Արանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ
Անարիւնութիւն, Խոցեր, Ջղախտութիւն, Անկարողութիւն, Անդամալուծութիւն, Ստամոքսի հիւանդութիւնք, ևն ևն

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի 4 ղրշ.	—Ա կարգի 6 ղրշ.
ԱՐՋ ՏՈՒՇ	Բ » 3 »	—Ա » 5 »
ՏԱՔ ՋՈՒՐ ՏՈՒՇ	Բ » 5 »	—Ա » 7 »

Դեղերով լոգարաններու համար գիները կը զանազանուին դեղին գնոյն համեմատ.
Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար
Մասնաւոր պայմանք 35

ԻԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Միւթատ բօսթալար խարիճինտէ օլարագ իշլըու էհամ չիթատէ վուգուպուլան Փուրթունալը հավալարտա եօլճըլարըն գարշուտան գարշուեա րահաթ վէ էմնիյէթ իլէ միրուրլէրինի թէսհիլ վէ թէէմին մագսատը իլէ Թըլըրինի սանինին օն պէշինճի Բէրշէմպէ կիւնինտէն իթիպարէն աթիտէ մուհարրէր բօսթալարըն պէշէր կիւն իճրա օլունաճաղը Շիրքէթի Խայրիէ Թարաֆընտան իլան օլունուր.

Ս. Տ.	ԻՆԻՇ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸ
2 30	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթա. Գուզկ. Իւսկ. Պէշի. Գապ. Քէօբրի
5 15	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իւսկ. Պէշիք. Գապա.
7 45	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իւսկ. Պէշիք. Գապա.
10 —	Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իւսկ. Պէշիք. Գապա.
	ՉԸՔԸՇ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸ
4 15	Քէօբրիտէն Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Արնավուտ.
6 15	Գապաթաշտան Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.
8 45	Գապաթաշտան Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.
11 —	Գապաթաշտան Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — **«ՖԻՆԻՔՍ»** — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ հաւ ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՄԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անամիատիս խան. 38

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ եւ Ըն.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ, — ՊԷՕՅՈՒՔ ՄՈՒԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.

Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն բլլալուն, իւր ապրանաց մեծերն նոյնացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գիւնն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք եւրոպիոյ յաւագոյն գործարաններէն բերուած են և որոց ճաշակը, քրամէջ և բնտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատօր համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունս մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռք բուն Բարիզի ապրանք. 204

ՀԱԶԻ, ՇՆՋԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

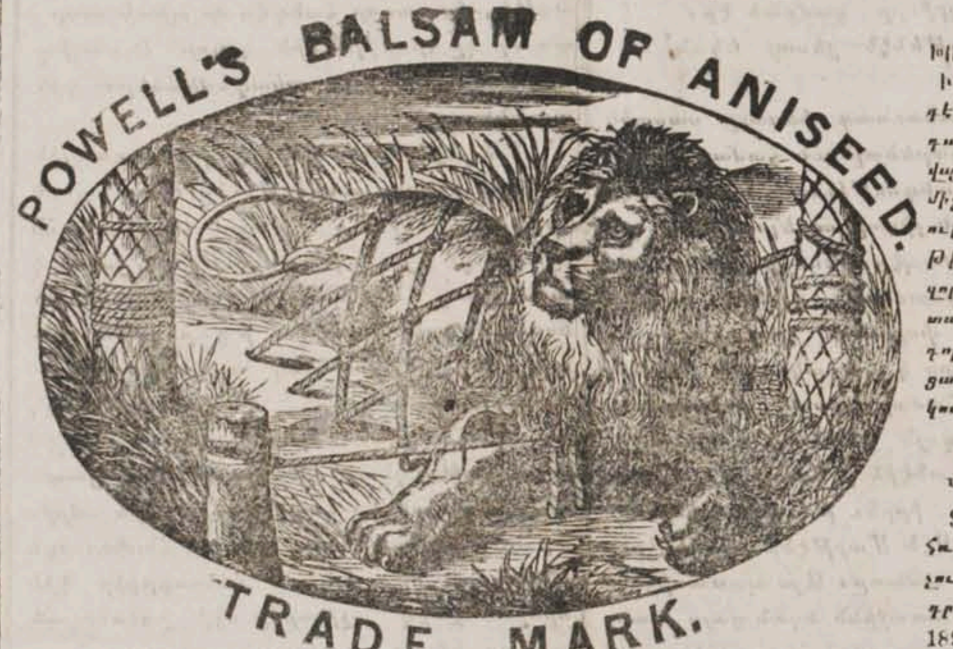

ՀՆՁԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՁԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Բոուէլ կ'ընդունի անընդհատ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաաբ Բոզ հաւաստիք եղբարհն, ...

[illegible]

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

601

Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. այվոտա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյիցյ, 95 և 97

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ ՖԵՐԱՋԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գապշոնները կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուածքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ. 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ Ընկ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԵԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ՊՆՆՄՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ունեցեալ յանձնարարութեանց փաւթանակի կատարմամբ և գնառուաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ համակ համած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համակրանք, վերջերս ծովային բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և գանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ մեծութեամբք և ձևերով նկարազարդ տուփեր (բանայներով համերեն), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալ, հրաշակերտներ կրեան համարուին ի մէջ այլոց մեր արգոյ յաճախորդաց իւր կազանդի նուէր ծառայելու գերապատուած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամեն կարգի անձինք անհրաժեշտ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և աժանութենէն՝ ինչպէս նաեւ ամեն առան առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւոր ընտրութիւններէն։ 199

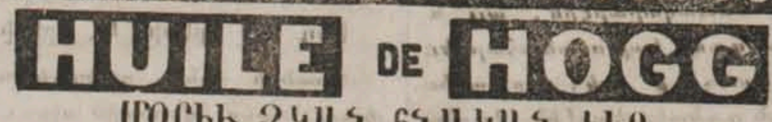

ՄՈՐԻՒ ՉԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազ, ...ուն, յամառ հազ, խոյլ, ...յին գեղձերու ...ջներ. մորթի հիւանդութիւնք, ...

... գալու ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, ...

... 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ...

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԻՒՂԸ ՈՐԵՐՈՒՆ ԱՆՁՈՒՆ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

Թուրքիոյ համար մեծաքանակ վաճառող Փ. Գ. ՏՈՒԼԵՍ, Գալիոյ. 852

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻԿ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փախաքանոց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն շինուած են հօտօ ՝ բէյէտով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ագրիւր մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գարու, Գոճամամ Օղլու խանկ ծործ Կիտորոյի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ցաւէս կը ջնջէ խոշտանքներն ... և կերպով յառաջ եկած ապակները, կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցանները, արեւն թողած պիսակները այլն։

Դեղքն կուտայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ սեռին ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Յ. Պէյլիս, Բերուզեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Լամուտո Գարուսէն, Ղալաթիա, Սիւլսէց ... Վոյվոտա քով. — Վերջերէն գնուելու համար, գինեւ միայն մթերանոցին։ 33

ՄԱԴԳՈՆԻ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ԹՈՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՋՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հալերու, խաչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադգոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 604

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգ. թղթատարատան փողոցին յարկը, և ի Ջիվանիա էվմէլէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելուած մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւարար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ սժար համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսագրիւար, քոլիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, ձեռնոցեր, պիտոյք, շապիկ, շապկնեկեր, տառմներ, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագրեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթները կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցուցեցուած մի բլած է նաև պատրաստած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ձեռք է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բարձանց հանճարով ի գործ դնելով ինչ որ ապսպրեն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բայթօններ խիստ չափաւոր գներով, կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական ցուցահանդէսին մէջ՝ յատուկ յիշատակութեան, մրցման կարողութեան եւ արտամած մեծ միտալ ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին գարուած նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական ջուրերուց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է իւր ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի խոյն ոսկւոյ եւ արծաթեայ միտալներով. բայց առաւ բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւր վերջերս գրուատուած է Եւրոպիոյ բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընկըն-Հօսբիթալ հիւանդանոցէն. բայց առաւ, այս ջուրն արդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսաբեռներ ծրիարար կը տրուին այս ջրին բոլոր մթերանոցներու, գլխաւոր դեղատանց և Պոստարէլթի գրասենեակին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆ» մաքրողական աղբիւր ըսածն որ կը գտնուի ամեն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ

FRANÇOIS JOSEPH

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Բնական կերպով ընդունուած է՝ իբր անվրէպ ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ընդհանուր Տ. և Մ. Մէգիրի և Ս. Քրիգիւեան Պոլիս, Ս. Գասպարիատէս և Ա. Թիթեան Ղալաթիա, Յ. Քանդուր՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Յ. Պէյլիս, ի Պոլիս. 34

Ա Ս Ս

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Մէնչէսթէրէն Գիծ Բռնող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտոռա	4200	Աֆրիքօ	3000
Ֆէրոս	4000	Օռալիա	3000
Օսմանլի	4000	Ներէթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիրոս	3250	Լոդիոս	800
Մալթա	3250	Օլիմպոս	800
[illegible]	3250	Սէօրլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹԸԼ և ԸՆԿ. Ուիթըլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

36 — 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրփուլ.

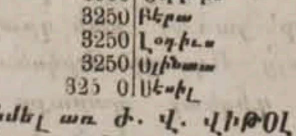

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

[illegible] Լիվըրփուլ և Արեւելեան Գիծ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պաթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բոդնիա	5587	Ալգէրա	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Այէքրոս	2143	Թրինիտատ	899
Ֆէտալ	1876	Մարոքքօ	1855
Հերքուլիս	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ [illegible] Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հավէլ փաշա խան, Ղալաթիա

10

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՕՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՕՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անզամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական դրմերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ գինարբուութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծումն եւ տղամարդուն կենսական դրմերու ...

[illegible]

Ծախուելու է մեծ ու փոքր քանակութեամբ. ... Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England ...

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

601

Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. այվոտա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 97.

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն Իտալիոյ, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, Ափրիկէ և Լեւանտ.—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներու մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր գլուխային գարմնման ճախոյին երկիրներու տենդերու, տառապնետ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիս, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և մեկներէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր. ճաշէն յետոյ, աղդու մարսողական է, կարելի է խառնել գալ վերմութ, գինի, Սէլց ջրոյ և խաւեուէի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 852